

หลักการบัญชีเบื้องต้น

ฉบับปรับปรุง

นภาพร ลิขิตวงศ์จร

หลักการบัญชีเบื้องต้น

(ฉบับปรับปรุง)

หลักการบัญชีเบื้องต้น

(ฉบับปรับปรุง)

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร

 สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2568

350.-

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร

หลักการบัญชีเบื้องต้น / นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร

1. หลักบัญชี.

657.042

ISBN (e-Book) 978-616-623-806-8

Q64/13/2568

assคุณคำวิชาการ สู่สังคม
Knowledge to All
www.cupress.chula.ac.th

หนังสือเล่มนี้ผ่านการตรวจคุณภาพวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดทำโดย รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

E-Mail: LNPAP@KKU.AC.TH โทร 043-202-401 ต่อ 210

ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2568 [CUP6804-172]

บรรณาธิการอำนวยการ : รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลวรรณ พิมพ์พันธุ์

กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ : ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปิยนดา บุณนาค

ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เดชะอำไพ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิชฌน์ พันธุ์เจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์

ผู้ประสานงาน : วาสนา ชำเซ็น

พิสูจน์อักษร : บุศรินทร์ สรวัด

ออกแบบปกและรูปเล่ม : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้จัดจำหน่าย ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทร.0-2218-9872 โทรสาร 0-2254-9495

Call Center (จัดส่งทั่วประเทศ) โทร.0-2255-4433 , 08-6323-3703-4

www.chulabook.com Facebook page: Chulabook , Line : @chulabook

ร้านค้าติดต่อ แผนกธุรกิจร้านค้า สาขาหัวหมาก โทร. 0-2374-1375-6 , 06-4808-3399

คำนำ

หนังสือ “หลักการบัญชีเบื้องต้น” เล่มนี้ แต่งขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชา หลักการบัญชีขั้นต้น เนื้อหาภายในหนังสือเล่มนี้ครอบคลุมเนื้อหาของรายวิชาดังกล่าวในหลักสูตรบัญชีบัณฑิต ของหลายสถาบันการศึกษา หนังสือเล่มนี้มีการนำเสนอโดยเรียงลำดับตามขั้นตอนของการจัดทำบัญชี ซึ่งทำให้ง่ายต่อการศึกษด้วยตนเอง อีกทั้งมีตัวอย่างการลงบัญชีประกอบทุกขั้นตอน นอกจากนั้นในท้ายเล่ม ยังมีแบบฝึกหัดประกอบในแต่ละเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านสามารถฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะในด้านการบัญชีมากขึ้น อีกทั้งผู้เขียนยังได้จัดทำวิดีโอบรรยายประกอบหนังสือ พร้อมทั้งมีการนำเสนอการลงบัญชีจากกรณีศึกษาใน Workbook โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ (www.youtube.com/@acc24hrs80) ดังนั้นการอ่านหนังสือ เล่มนี้นักธุรกิจหรือผู้สนใจทั่วไปสามารถทำความเข้าใจหลักการบัญชีได้ด้วยตนเอง

หนังสือเล่มนี้จะนำเสนอหลักการบัญชีที่เป็นพื้นฐาน เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย การบัญชีสำหรับ ธุรกิจทั้ง 3 ประเภท ครอบคลุมการบัญชีสำหรับธุรกิจบริการ ธุรกิจพาณิชย์กรรมและธุรกิจอุตสาหกรรม นอกจากนั้นยังเพิ่มเติมในส่วนของการบัญชีที่จำเป็นในการจัดทำบัญชี ประกอบด้วย การบัญชีภาษี มูลค่าเพิ่ม การใช้สมุดรายวันเฉพาะเพื่อช่วยในการบันทึกบัญชี การใช้ระบบใบสำคัญจ่ายเพื่อควบคุมการจ่าย เงิน และการควบคุมเงินสดและจัดทำงบกระทบยอดเพื่อตรวจสอบยอดเงินในบัญชีเงินฝากธนาคาร จาก เนื้อหาทั้งหมดในหนังสือเล่มนี้จะทำให้ผู้อ่านสามารถนำหลักการบัญชีไปประยุกต์ใช้ได้จริง หากท่านมีข้อเสนอแนะ สามารถแนะนำได้ทางอีเมลนี้ LNAPAP@KKU.AC.TH

ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ที่ให้ความรู้ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้อ่านและให้คำแนะนำในการปรับปรุงหนังสือเล่มนี้ในการจัดพิมพ์ทุกครั้งจนถึงครั้งปัจจุบัน ขอขอบคุณนักศึกษาทุกคนที่ช่วย จัดรูปเล่ม พิสูจน์อักษร แฉ่งข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุงในทุกครั้งของการจัดพิมพ์ สุดท้ายนี้ขอมอบความดีของหนังสือเล่มนี้ให้กับ บิดามารดาของข้าพเจ้าและผู้มีส่วนร่วมกับทุกท่าน

นภาพร ลิขิตวงศ์ขจร

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เมษายน 2568

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

บทที่ 1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบัญชี	1
	1. ความหมายและกระบวนการทางบัญชี	1
	2. ความสำคัญและประโยชน์ของการทำบัญชี	3
	3. หน่วยงานธุรกิจ ประเภทของธุรกิจ และลักษณะธุรกิจ	4
	4. สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีในประเทศไทย	7
	5. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน	9
	6. กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน	11
บทที่ 2	งบการเงิน	15
	1. ลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์	15
	2. งบการเงิน	21
	3. องค์ประกอบของงบการเงิน	27
	4. ตัวอย่างงบการเงิน	33
บทที่ 3	การวิเคราะห์รายการค้า	53
	1. วงจรบัญชี	53
	2. สมการบัญชี	57
	3. การวิเคราะห์รายการค้า	58
	4. ตัวอย่างการวิเคราะห์รายการค้าในรูปของสมการบัญชี	63
บทที่ 4	การบันทึกบัญชี	71
	1. ผังบัญชี	71
	2. หลักการบัญชีคู่	75
	3. สมุดบัญชีขั้นต้น	80
	4. ตัวอย่างการบันทึกรายการค้าในสมุดรายวันทั่วไป	87
	5. สมุดบัญชีขั้นปลาย	91
	6. ตัวอย่างการบันทึกและการผ่านรายการค้า	102
	7. การหายอดคงเหลือ	110
	8. ตัวอย่างการสรุปยอดในงบทดลอง	113

	หน้า
บทที่ 5 การสรุปผลการดำเนินงาน	121
1. การจัดทำกระดาดำทำการ	121
2. การจัดทำงบการเงิน	130
3. การปิดบัญชี	139
4. งบทดลองหลังปิดบัญชี	157
บทที่ 6 การปรับปรุงรายการบัญชี	153
1. รายได้ค้างรับ	155
2. ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	157
3. รายได้รับล่วงหน้า	160
4. ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า	164
5. ลูกหนี้การค้า	169
6. สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	181
7. วัสดุสิ้นเปลือง	191
8. การกลับรายการ	194
9. ตัวอย่างการปรับปรุงรายการ	214
บทที่ 7 การบัญชีสำหรับธุรกิจพาณิชย์กรรม	221
1. การบัญชีสำหรับธุรกิจพาณิชย์กรรม	221
2. ระบบการบันทึกบัญชีสินค้าแบบต่อเนื่อง	225
3. ระบบการบันทึกบัญชีสินค้าแบบสิ้นงวด	240
4. ตัวอย่างการบันทึกรายการค้าทั้งสองระบบ	257
5. ตัวอย่างเอกสาร	262
บทที่ 8 การบัญชีสำหรับภาษีมูลค่าเพิ่ม	267
1. ภาษีมูลค่าเพิ่ม	267
2. การบันทึกบัญชีภาษีมูลค่าเพิ่ม	274
3. ตัวอย่างการบันทึกบัญชีภาษีมูลค่าเพิ่ม	276
4. ตัวอย่างเอกสาร	287
บทที่ 9 การบัญชีสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรม	295
1. วงจรดำเนินงานธุรกิจอุตสาหกรรม	295
2. ส่วนประกอบของต้นทุนสินค้าสำเร็จรูป	297
3. การบันทึกบัญชีสินค้าคงเหลือของธุรกิจผลิต	299
4. ตัวอย่างการบันทึกบัญชีของธุรกิจผลิต	311

	หน้า
บทที่ 10 สมุดรายวันเฉพาะ	337
1. สมุดรายวันเฉพาะ	337
2. สมุดรายวันรับเงิน	346
3. สมุดรายวันจ่ายเงิน	352
4. สมุดรายวันขายและสมุดรายวันรับคืนและส่วนลด	358
5. สมุดรายวันซื้อและสมุดรายวันส่งคืนและส่วนลด	363
บทที่ 11 เงินสดและงบทระทบยอดเงินฝากธนาคาร	367
1. เงินสดและเงินสดย่อย	367
2. งบทระทบยอดเงินฝากธนาคาร	371
3. การปรับปรุงรายการและจัดทำงบทระทบยอดเงินฝากธนาคาร	375
บทที่ 12 ระบบใบสำคัญจ่าย	377
1. ระบบใบสำคัญ	379
2. การจัดทำใบสำคัญเพื่อการจ่ายเงินในกรณีต่าง ๆ	383
3. ตัวอย่างการบันทึกรายการระบบใบสำคัญ	392
แบบฝึกหัด	407
บรรณานุกรม	439

บทที่ 1

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบัญชี

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

หลังจากจบเนื้อหาของบทนี้ ผู้อ่านจะสามารถ

1. เข้าใจความหมายคำศัพท์ทางบัญชี
2. เข้าใจกระบวนการทางบัญชี ความสำคัญและประโยชน์ของการทำบัญชี
3. เข้าใจลักษณะของหน่วยธุรกิจ และประเภทของธุรกิจ
4. เข้าใจสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี มาตรฐานการรายงานทางการเงิน และกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน

1. ความหมายและกระบวนการทางบัญชี

ความหมายของการบัญชี

การบัญชีเกิดขึ้นมากกว่า 4,000 ปีแล้ว ตั้งแต่การค้าขายที่เมโสโปเตเมีย ได้มีการจัดทำบัญชีเกี่ยวกับสินค้า ค่าแรง และค่าภาษีอากร ต่อมาก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 14 พ่อค้าชาวอิตาลีได้พัฒนาระบบบัญชีคู่ขึ้นใช้เป็นครั้งแรก แต่ก็ยังมิได้มีการรวบรวมหลักเกณฑ์ต่าง ๆ จนกระทั่งใน ค.ศ. 1494 นักคณิตศาสตร์ชาวอิตาลีชื่อ Fra Luca Pacioli ได้แต่งหนังสือชื่อ Summa de arithmetica, geometria, proportioni et proportionalità เพื่อใช้ประกอบการเรียนใน Schools of Northern Italy ตำราดังกล่าวเป็นตำราว่าด้วยการคำนวณเกี่ยวกับเลขคณิต พีชคณิต การแลกเปลี่ยนเงินตรา รวมทั้งการบัญชี ซึ่งเขาได้รวบรวมกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของหลักการบัญชีคู่ การจัดทำงบดุลและงบกำไรขาดทุน จนได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งวิชาการบัญชี”

ต่อมาราวคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้เกิดการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมขึ้นในยุโรป ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ มีการลงทุนกันมากขึ้นในกิจการขนาดใหญ่และในบางกิจการจะต้องมีการลงทุนร่วมกันทำให้เกิดแนวคิดที่จะบันทึกบัญชีกิจการแยกต่างหากจากเจ้าของกิจการ เพื่อจะได้ทราบว่าใครลงทุนเท่าใด และมีสิทธิส่วนได้ส่วนเสียในกิจการเท่าใด นอกจากนั้นยังมีการจัดทำงบการเงินเพื่อรายงานถึงผลการดำเนินงานและฐานะของธุรกิจให้ผู้ร่วมลงทุนได้ทราบ ซึ่งแนวความคิดนี้เป็นที่ยอมรับและใช้กันอยู่จนถึงปัจจุบัน

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (The Institute of Certified Accountants and Auditor of Thailand: ICAAT) ในปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น สภาวิชาชีพบัญชี (Federation of Accounting Professions: FAP) ให้ความหมายของการบัญชีไว้ดังนี้ “การบัญชี คือ ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี คือ การให้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายและผู้สนใจในกิจกรรมของกิจการ” ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการเก็บสถิติตัวเลขที่เกิดจากการดำเนินงานของกิจการและนำมาจัดเป็นรูปแบบเดียวกันเพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่าย เป็นประโยชน์ต่อการบริหารกิจการของเจ้าของและผู้ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการทางบัญชี

การบัญชีได้มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งตามการเปลี่ยนแปลงของสภาวะการทางเศรษฐกิจ นักบัญชีจึงต้องปรับตัวและวิชาชีพของตนให้ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป จากที่กล่าวข้างต้นการบัญชีเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การเลือกรายการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Identifying) แล้วทำการจดบันทึก (Recording) เนื่องจากการบัญชีเป็นการจัดระบบข้อมูลทางการเงิน นักบัญชีจึงต้องใช้หน่วยเงินตราในการจดบันทึกรายการ การจดบันทึกเป็นการดำเนินการโดยเรียงตามลำดับวันที่และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมีการกำหนดวิธีการจดบันทึกอย่างเป็นระบบ หลังจากนั้นเป็นการสื่อความหมาย (Communication) โดยการสรุปผลและรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับการเงินเพื่อให้ผู้สนใจได้ใช้ข้อมูล ผลผลิตที่สำคัญของการจัดทำบัญชี คือ งบการเงิน (Financial Statements) ซึ่งเป็นรายงานที่เสนอผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการ

จากความหมายของการบัญชี สามารถสรุปเป็นกระบวนการทางบัญชีได้ทั้งหมด 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การระบุเหตุการณ์ (Identification) คือ การระบุเหตุการณ์ทางการค้าของกิจการว่าเป็นการดำเนินงานทางด้านใด เช่น การผลิตสินค้า การซื้อมาขายไป การบริการ ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจการนี้ เราจะเรียกว่า รายการค้า

2) การบันทึกข้อมูล (Recording) คือ กิจกรรมการบันทึกข้อมูลเหตุการณ์ทางการค้าหรือรายการค้าอย่างเป็นระบบ เรียงลำดับของเหตุการณ์ตามวันเวลาที่เกิดขึ้น และจะต้องระบุมูลค่าของตัวเลขที่บันทึกในหน่วยเงินตราสกุลต่าง ๆ การบันทึกบัญชีเริ่มต้นด้วยการบันทึกรายการค้าลงในสมุดบัญชีขั้นต้น หลังจากนั้นจะผ่านรายการบัญชีจากสมุดบัญชีขั้นต้นจะทำการจัดประเภทรายการบัญชีไปยังสมุดบัญชีขั้นปลาย

3) การสื่อสาร (Communication) คือ การนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกบัญชีนำเสนอต่อบุคคลที่สนใจในข้อมูลของหน่วยธุรกิจ กล่าวคือ เมื่อถึงช่วงเวลาที่ต้องการสรุปผลการดำเนินงาน นักบัญชีจะทำการสรุปผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของหน่วยธุรกิจในรูปของงบการเงิน ช่วงระยะเวลาที่สรุปผลการดำเนินงานนักบัญชีเรียกว่า “รอบระยะเวลาบัญชี” รอบระยะเวลาบัญชีขึ้นกับหน่วยธุรกิจเป็นผู้กำหนดตามปกติอาจจะกำหนดเป็นรอบเดือน รอบไตรมาส (สามเดือน) รอบปี

2. ความสำคัญและประโยชน์ของการทำบัญชี

ความสำคัญของการบัญชี

การบัญชีเป็นการจัดทำระบบข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการวัดผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการ กระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ จึงต้องมีการจดบันทึกรายการหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางเศรษฐกิจ การจัดหมวดหมู่ของรายการ การสรุปผลและการตีความหมายของผลการปฏิบัติดังกล่าว ด้วยเหตุผลนี้ การบัญชีจึงถูกเรียกว่า เป็นภาษาของธุรกิจ (Language of Business) เพราะข้อมูลทางการบัญชีสามารถสื่อความหมายให้ผู้เข้าใจข้อมูลได้ ซึ่งถ้าผู้ใช้ข้อมูลสามารถทำความเข้าใจภาษานี้ได้ดีเพียงใด ก็จะช่วยให้นำความเข้าใจนี้ไปช่วยในการบริหารงานทางการเงินของกิจการได้ดีขึ้น และตัดสินใจได้ถูกต้องขึ้น

ประโยชน์ของการบัญชี

การดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะเป็นกิจการที่มีเจ้าของคนเดียว หรือมีผู้ร่วมทุน จำเป็นต้องมีการจัดทำบัญชีเพื่อช่วยให้ทราบถึงฐานะและประวัติการดำเนินงานของกิจการตั้งแต่เริ่มก่อตั้งขึ้นมา และยังช่วยให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการบริหารงานของธุรกิจต่อไป ซึ่งเราสามารถสรุปประโยชน์ของการทำบัญชีได้ดังนี้

- 1) เพื่อให้ทราบฐานะทางการเงิน ว่ากิจการมีสินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้เจ้าของกิจการเท่าใด และมีความเสี่ยงทางการเงินอยู่ในระดับใด
- 2) เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานของกิจการ ว่ารายได้และค่าใช้จ่ายของกิจการเป็นอย่างไร สรุปผลประกอบการว่า ขาดทุน หรือ กำไรเท่าใด มีโอกาสในการทำธุรกิจหรือไม่ หรือมีความสามารถในการทำกำไรในระดับใด
- 3) เพื่อให้ทราบสภาพคล่องของกิจการ ว่ากระแสเงินสดเข้า กระแสเงินสดออกเท่าใด และเพียงพอที่จะใช้ในการทำธุรกิจหรือไม่
- 4) เพื่อให้ทราบการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้เจ้าของกิจการ ว่าผู้ลงทุนซึ่งเป็นเจ้าของเงินลงทุนในกิจการมีผลตอบแทนเกิดขึ้นจากการลงทุนเปลี่ยนแปลงอย่างไร
- 5) สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนสำหรับการบริหาร การตัดสินใจ ในการดำเนินธุรกิจให้มีกำไร และสามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายทิศทางในอนาคตของกิจการได้

6) เป็นการดำเนินการเพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ให้กิจการมีหน้าที่ต้องทำบัญชีของธุรกิจ เพื่อให้เสียภาษีได้ถูกต้อง

3. หน่วยงานธุรกิจ ประเภทของธุรกิจ และลักษณะธุรกิจ

หน่วยงานธุรกิจ (Business Entity)

คือ หน่วยงานที่ใช้ทรัพยากรในการผลิตหรือขายสินค้า และบริการ วัตถุประสงค์หลักของหน่วยธุรกิจคือการจัดสรรการใช้ทรัพยากรทั้งหมดเพื่อก่อให้เกิดกำไรสูงสุด หน่วยธุรกิจมีกิจกรรมหรือรายการค้าแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้คือ ส่วนที่เกี่ยวกับการลงทุน และส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน

ประเภทของธุรกิจ (Type of Business)

ส่วนที่เกี่ยวกับการลงทุนของหน่วยธุรกิจ จัดประเภทตามลักษณะการลงทุนของผู้เป็นเจ้าของหน่วยธุรกิจนั้น สามารถแบ่งประเภทของธุรกิจออกได้เป็น 4 ประเภทดังนี้ กิจการค้าของเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน บริษัท และรัฐวิสาหกิจ

1. กิจการค้าของเจ้าของคนเดียว (Single Proprietorship)

กิจการที่มีบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของ ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดกลางหรือขนาดเล็ก โดยเจ้าของจะเข้ามาดำเนินงานเอง และเมื่อมีกำไรหรือขาดทุนเกิดขึ้น เจ้าของเป็นผู้รับส่วนกำไรหรือขาดทุนแต่เพียงผู้เดียว และเจ้าของต้องรับผิดชอบในหนี้สินของกิจการโดยไม่จำกัดจำนวน ในแง่ของกฎหมาย กิจการของเจ้าของคนเดียวไม่ถือเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้เป็นเจ้าของ แต่ในแง่บัญชี กิจการแยกเป็นหน่วยอิสระหน่วยหนึ่งจากผู้เป็นเจ้าของ

2. ห้างหุ้นส่วน (Partnership)

กิจการค้าที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันผลกำไรที่เกิดจากผลการดำเนินงานของกิจการนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ห้างหุ้นส่วนแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ห้างหุ้นส่วนสามัญ (Unlimited Partnership) และห้างหุ้นส่วนจำกัด (Limited Partnership)

2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของห้างหุ้นส่วน โดยไม่มีจำกัดจำนวน ห้างหุ้นส่วนสามัญจะจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนก็ได้ ห้างหุ้นส่วนสามัญจึงแยกได้เป็น 2 ชนิด คือ ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียน และห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ซึ่งตามกฎหมายเรียกว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

2.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วน 2 ประเภท คือ หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนที่รับผิดชอบในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่ตนได้ลงทุน

ในทางหุ้นส่วนนี้ และหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้ร่วมรับผิดชอบในหนี้สินที่เกิดขึ้นของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน ห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้กฎหมายกำหนดให้ต้องมีหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบอย่างน้อย 1 คน และผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นที่จะมีสิทธิจัดการห้างหุ้นส่วนได้ ตามกฎหมายห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องจดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ให้เป็นนิติบุคคล โดยต้องมีคำว่า “ห้างหุ้นส่วนจำกัด” ในการจดทะเบียนต้องระบุให้ชัดเจนว่าผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนเป็นหุ้นส่วนประเภทใด

3. บริษัทจำกัด (Corporation)

กิจการที่สร้างขึ้นโดยการร่วมลงทุนของกลุ่มคนเพื่อกระทำการกิจกรรมทางธุรกิจร่วมกัน บริษัทจำกัดนี้สร้างขึ้นในรูปของนิติบุคคล คือ ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากเจ้าของ คือ ผู้ถือหุ้น (Shareholders) ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบในหนี้สินจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ ผู้ถือหุ้นทุกคนไม่มีสิทธิเข้ามาจัดการงานบริษัท เว้นแต่ได้รับแต่งตั้งจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้เป็นกรรมการ เพราะการจัดการบริษัทเป็นอำนาจหน้าที่ของกรรมการเท่านั้น ผู้ถือหุ้นจะได้รับส่วนแบ่งกำไรเป็นเงินปันผล (Dividends) หุ้นอาจเปลี่ยนมือกันได้โดยการจำหน่ายหรือโอนหุ้นให้ผู้ลงทุนรายอื่นได้ โดยไม่ต้องเลิกบริษัท บริษัทที่จดทะเบียนแล้วต้องใช้นามหน้าว่า “บริษัท” และคำลงท้ายว่า “จำกัด” เว้นแต่ธนาคารพาณิชย์จะใช้คำว่าบริษัทจำกัดหรือไม่ใช้ก็ได้ บริษัทจำกัดมี 2 ประเภท คือ บริษัทเอกชนจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด

3.1 บริษัทเอกชนจำกัด หมายถึง บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1095 ว่าบริษัทจำกัด คือ บริษัทประเภทซึ่งจัดตั้งขึ้นด้วยการแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นไม่ถึงหนึ่งร้อยคนรวมทั้งนิติบุคคล (ถ้ามี) ผู้ถือหุ้นดังกล่าวต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

3.2 บริษัทมหาชนจำกัด หมายถึง บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตราฐาน 15 ว่าบริษัทมหาชนจำกัด คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุมูลค่าประสงค์เช่นนั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ มาตรา 16 บุคคลธรรมดาตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปจะเริ่มจัดตั้งบริษัทได้ โดยจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ และปฏิบัติการอย่างอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ รายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติผู้จัดตั้งบริษัท การเสนอขายหุ้นต่อประชาชน การประชุมการจัดตั้งและการจดทะเบียนบริษัท หุ้นและผู้ถือหุ้น คณะกรรมการ คุณสมบัติคณะกรรมการ หลักเกณฑ์วิธีการประชุม และอื่น ๆ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติ บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535

4. รัฐวิสาหกิจ (State Enterprise)

หน่วยงานที่รัฐบาลเป็นเจ้าของทั้งสิ้น หรือรัฐบาลร่วมลงทุนเกินกว่า 50% ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. 2502 มาตรา 13 ได้บัญญัติว่า รัฐวิสาหกิจ หมายถึง บริษัทหรือ

ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งทุนทั้งสิ้นเป็นของกระทรวง ทบวง กรมในรัฐบาล หรือ กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งรัฐบาลมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ และรวมถึงองค์การรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ และรวมตลอดถึงห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่องค์การรัฐบาลหรือหน่วยงานธุรกิจซึ่งรัฐบาลมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละห้าสิบ

ลักษณะของธุรกิจ (Nature of Business)

ส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยธุรกิจ ธุรกิจจะมีการนำเข้าปัจจัยการผลิตต่าง ๆ (เช่น วัตถุดิบ แรงงาน ทรัพยากรต่าง ๆ) ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ เพื่อนำไปจำหน่ายแก่ลูกค้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร แสดงดังรูป

รูปที่ 1-1 ลักษณะของธุรกิจ

จากลักษณะทั่วไปของการดำเนินธุรกิจ สามารถแบ่งประเภทของธุรกิจได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ กิจการให้บริการ กิจการซื้อขายสินค้า และกิจการผลิต

1. กิจการให้บริการ (Service Firm)

กิจการให้บริการจะมีรายได้หลัก คือ รายได้ค่าบริการ รายได้ค่าธรรมเนียม รายจ่ายหลัก คือ เงินเดือนพนักงาน ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าเช่า ค่าสาธารณูปโภค ค่าเสื่อมราคา และอื่น ๆ รายจ่ายของกิจการให้บริการถือเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Expenses) ซึ่งคิดเป็นต้นทุนประจำงวด (Period Cost) ข้อพิจารณาที่เกิดขึ้นในกิจการให้บริการ ได้แก่ การวัดผลการดำเนินงานและลักษณะของผลิตภัณฑ์ซึ่งจะไม่เห็นเป็นตัวตนที่ชัดเจน ตัวอย่างของกิจการประเภทนี้ เช่น โรงพยาบาล สำนักงานบัญชี สำนักงานทนายความ บริษัทที่ปรึกษา บริษัทซ่อมรถยนต์ สนามกอล์ฟ ฟิตเนส สถาบันกวดวิชา ธนาคาร ฯลฯ

รูปที่ 1-2 ลักษณะของธุรกิจบริการ

2. กิจการซื้อขายสินค้า (Merchandising Firm)

กิจการที่ซื้อขายสินค้าทั้งการขายส่งและขายปลีก โดยกิจการจะไม่ใช้ผู้ผลิตและไม่มีการแปรรูปสินค้า กิจการจะซื้อสินค้าสำเร็จรูปที่พร้อมขาย (Merchandise) เข้าสู่กิจการเพื่อการกระจายสินค้าให้ถึงมือผู้ซื้อ รายได้หลักของกิจการคือ รายได้ค่าขาย ค่าใช้จ่ายจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ต้นทุนของสินค้าสำเร็จรูปที่ขาย

(Cost of Goods Sold) และค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Administrative and Selling Expenses) ต้นทุนของสินค้าที่ขายเป็นต้นทุนของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product Cost) ส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารคิดเป็นต้นทุนประจำงวด (Period Cost) ตัวอย่างของกิจการประเภทนี้ เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านขายยา ร้านขายของชำ ร้านค้าส่ง ร้านขายหนังสือ ฯลฯ

รูปที่ 1-3 ลักษณะของธุรกิจพาณิชย์กรรม

3. กิจการผลิต (Manufacturing Firm)

กิจการที่มีการแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้า โดยการนำวัตถุดิบ (Material) เข้าสู่กระบวนการผลิต โดยมีการจ้างพนักงาน (Labor) การจ่ายค่าใช้จ่ายการผลิต (Manufacturing Overhead) ที่ใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อแปรรูปวัตถุดิบให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปที่พร้อมขาย (Finished Goods) โดยค่าใช้จ่ายทั้ง 3 ส่วนที่กล่าวมานี้จะรวมเป็นต้นทุนของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ (Product Cost) สำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในสำนักงานจะคิดเป็นค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Administrative and Selling Expenses) ซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนประจำงวด (Period Cost) ตัวอย่างของกิจการประเภทนี้ เช่น ร้านอาหาร โรงงานผลิตรถยนต์ โรงงานผลิตผลไม้กระป๋อง สำนักพิมพ์ โรงงานประกอบรถยนต์ ฯลฯ

รูปที่ 1-4 ลักษณะของธุรกิจผลิต

4. สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีในประเทศไทย

1. สภาวิชาชีพบัญชี (Federation of Accounting Professions: FAP) เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2547 โดยยุบรวมเอาสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเข้ามาอยู่ในองค์กรเดียวกัน มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพให้เป็นมืออาชีพ มีจรรยาบรรณเพื่อให้บริการภายในประเทศไทย และมีแนวทางดำเนินงานดังต่อไปนี้

1) การกำหนดมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชีและมาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีในทุก ๆ ด้าน รวมถึงการกำหนดจรรยาบรรณสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

2) การจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพบัญชี โดยมีวิทยาลัยที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ

3) การจัดทำฐานข้อมูลด้านวิชาการเพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาชีพบัญชีให้มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน โดยการพัฒนาและจัดทำสื่อการสอนวิชาการบัญชี โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ

4) การประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาคุณภาพมาตรฐานเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (The Office of the Securities and Exchange Commission) หรือสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2535 มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยทำหน้าที่หลักในการกำกับดูแลตลาดทุนไทย เพื่อส่งเสริมตลาดทุนให้เติบโตและมีการพัฒนาไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ต่อการระดมทุนและการลงทุน ทั้งตลาดแรกและตลาดรอง รวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม งานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี ได้แก่ การให้ความเห็นชอบและกำกับดูแลผู้สอบบัญชี และสำนักงานสอบบัญชีที่เป็นผู้ตรวจสอบสถานะทางการเงินและการดำเนินงานของตลาดทุนในประเทศไทย

3. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand) หรือ SET ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจะจัดให้มีแหล่งกลางสำหรับการซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และการระดมเงินทุนในประเทศ ตามมาด้วยการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับรายได้เพื่อให้สามารถนำเงินออมมาลงทุนในตลาดทุนได้ ใน พ.ศ. 2518 โดยบริษัทที่จะสามารถเข้ามาจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้ จะต้องได้รับการตรวจสอบและการเห็นชอบจากผู้สอบบัญชี และสำนักงานสอบบัญชี ว่ามีความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจอย่างถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล

4. ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือ ธปท. (Bank of Thailand: BOT) ได้มีการตราพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 เพื่อเปลี่ยนฐานะสำนักงานธนาคารชาติไทยให้เป็นธนาคารกลาง โดยกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคลและได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2485 ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 เพื่อให้ความรับผิดชอบของ ธปท. ต่อสาธารณชนมีความชัดเจนยิ่งขึ้นและมีกลไกป้องกันวิกฤติเศรษฐกิจ ตลอดจนกระบวนการตัดสินใจของ ธปท. มีความโปร่งใสและสร้างธรรมาภิบาลในองค์กร รวมทั้งสาธารณชนสามารถตรวจสอบและรับทราบการทำงานของ ธปท. มากยิ่งขึ้น โดยมีผลบังคับใช้พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี โดยสถาบันการเงินที่อยู่ในความดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย จะต้องได้รับการตรวจสอบและให้ความเห็นชอบจากผู้สอบบัญชีและสำนักงานสอบบัญชี และธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีการออกกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ทางผู้ทำบัญชีของสถาบันการเงินจะต้องปฏิบัติตาม

5. กรมสรรพากร (The Revenue Department) ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีจากฐานรายได้และฐานการบริโภคภายในประเทศ ตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นรายได้ให้รัฐบาลเพื่อนำมาใช้จ่ายพัฒนาประเทศ ดังนั้น กิจกรรมที่มีรายได้จะต้องยื่นเสียภาษีกับทางกรมสรรพากร โดยจะต้องจัดทำ

งบการเงินเพื่อใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้ และงบการเงินนั้นจะต้องมีผู้ตรวจสอบบัญชีที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมสรรพากรเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากร (เฉพาะกิจการที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท ทรัพย์สินรวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท) หรือเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชีเป็นผู้ตรวจสอบงบการเงินก่อนจึงจะสามารถยื่นแบบขอเสียภาษีได้

6. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (Department of Business Development) ทำหน้าที่ด้านการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ งานด้านจดทะเบียนธุรกิจ การกำกับดูแลธุรกิจ และการให้บริการธุรกิจ กิจการที่เปิดดำเนินการในประเทศไทยจะต้องขึ้นทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โดยต้องมีผู้ทำบัญชีที่ได้ขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชีและได้แจ้งกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นผู้จัดทำบัญชีให้ ลื่นปีกิจการจะต้องยื่นงบการเงินที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

5. มาตรฐานการรายงานทางการเงิน

มาตรฐานการรายงานทางการเงินของสหรัฐอเมริกา (The Financial Accounting Standards: FASs)

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการรายงานทางการเงินของสหรัฐอเมริกา (The Financial Accounting Standards Board: FASB) เป็นองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร ก่อตั้งโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกำหนดและพัฒนามาตรฐานการบัญชีที่เรียกโดยทั่วไปว่า “หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (General Accepted Accounting Principles: GAAP)” ในประเทศสหรัฐอเมริกา คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ FASB เป็นองค์กรที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีสำหรับบริษัทมหาชนภายใต้พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ค.ศ. 1934 โดยมาตรฐานการบัญชีที่จัดทำโดย FASB เรียกว่า “มาตรฐานการรายงานทางการเงินของสหรัฐอเมริกา (The Financial Accounting Standards: FASs)” อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน FASB และ IASB ตกลงที่จะร่วมกันหาแนวทางในการลดความแตกต่างของมาตรฐานการรายงานทางการเงินของทั้งสองหน่วยงาน เพื่อให้ทั้งโลกมีมาตรฐานบัญชีเดียวกัน

มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards: IASs) และมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards: IFRSs)

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (The International Accounting Standards Committee: IASC) โดยความร่วมมือกันขององค์กรทางบัญชีของนานาประเทศ ประกอบด้วย สหราชอาณาจักร และไอร์แลนด์ ออสเตรเลีย แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมนี ญี่ปุ่น เม็กซิโก เนเธอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา ได้มีการก่อตั้งขึ้นในการประชุมของนานาประเทศสมาชิกเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน ค.ศ. 1973 ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ นำมาตรฐานการบัญชี

ระหว่างประเทศไปปรับใช้ในแต่ละประเทศ และเพื่อปรับปรุงหลักการบัญชีเพื่อลดความแตกต่างทั้งด้านมาตรฐานการบัญชี และการนำเสนอรายงานทางการเงิน โดยมาตรฐานการบัญชีที่จัดทำโดย IASC เรียกว่า “มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards: IASs)” IASC กำหนดมาตรฐานการบัญชีเพื่อเป็นกรอบให้ประเทศต่าง ๆ สามารถนำมาตรฐานการบัญชีมาปรับใช้ (IASs adoption) ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของแต่ละประเทศ

จากนั้น IASC ได้มีการเปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (The International Accounting Standards Board: IASB) เมื่อวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2001 โดยดำเนินการต่อเนื่องจากงานเดิมของ IASC คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ มีความเป็นอิสระและเป็นหน่วยงานที่หาแหล่งเงินทุนเอง สถานที่ตั้งสำนักงานอยู่ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยหน้าที่ของ IASB คือการพัฒนา เผยแพร่และส่งเสริมมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เพื่อให้รายงานทางการเงินมีคุณภาพ เข้าใจง่ายและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ

จากการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานที่กำหนดมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ สรุปได้ว่า มาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดย IASC ช่วงก่อนปี ค.ศ. 2001 จะเรียกว่า “มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards: IASs)” และ “การตีความมาตรฐานการบัญชี (Standing Interpretation Committee: SIC)” ส่วนมาตรฐานการบัญชีที่ถูกกำหนดโดย IASB ภายหลังจากปี ค.ศ. 2001 เป็นต้นไป จะเรียกว่า “มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards: IFRSs)” และ “การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (International Financial Reporting Interpretation Committee: IFRIC)” มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRSs) เป็นมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดขึ้นโดยเน้น Principles based ซึ่งมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดขึ้นจะเน้นหลักการปฏิบัติแบบกว้างซึ่งจะแตกต่างกับมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เน้นเรื่องของ Rules Based ซึ่งเป็นกฎระเบียบบังคับแบบชัดเจน

มาตรฐานการบัญชีไทย (Thai Accounting Standards: TASs) และมาตรฐานการรายงานทางการเงินไทย (Thai Financial Reporting Standards: TFRSs)

ปัจจุบันนานาประเทศได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRSs) มาเป็นมาตรฐานหลักในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีในประเทศ ในประเทศไทยโดยสภาวิชาชีพบัญชี (The Federation of Accounting Professions: FAP) ได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพการบัญชี เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2543” โดยใน พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าว กำหนดให้สภาวิชาชีพบัญชีมีหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีของไทย (Thai Accounting Standards: TASs) และมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย (Thai Financial Reporting Standards: TFRSs)

ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 สภาวิชาชีพบัญชีจึงได้ทยอยออกประกาศเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี และมาตรฐานการรายงานทางการเงินอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งใน พ.ศ. 2553 มาตรฐานการบัญชีหลายฉบับ

มีการบังคับใช้เป็นจำนวนมากซึ่งตลอดปี พ.ศ. 2553 สภาวิชาชีพบัญชีได้ออกมาตรฐานฉบับใหม่และปรับปรุงมาตรฐานที่มีอยู่เดิมรวมทั้งสิ้น 31 ฉบับ แบ่งเป็นมาตรฐานการบัญชีไทยจำนวน 27 ฉบับและมาตรฐานการรายงานทางการเงินไทยจำนวน 4 ฉบับ รวมกับมาตรฐานการบัญชีที่มีอยู่เดิมของประเทศไทยทำให้ พ.ศ. 2554 ประเทศไทยมีมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินทั้งหมด 37 ฉบับ ใน พ.ศ. 2558 สภาวิชาชีพบัญชีได้ประกาศใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2557 ซึ่งแปลมาจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศฉบับรวมเล่ม ค.ศ. 2013 ใน พ.ศ. 2562 เป็นปีที่มีการปรับปรุงมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับล่าสุดอีกครั้ง สภาวิชาชีพบัญชีได้ประกาศให้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับปรับปรุง 2561 เล่ม 1 และเล่ม 2 ประกอบด้วย กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน มาตรฐานการรายงานทางการเงิน และการตีความมาตรฐาน รวม 54 ฉบับ

6. กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (Conceptual Framework for Financial Reporting)

กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (ปรับปรุง พ.ศ. 2558) เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดทำและนำเสนองบการเงินสำหรับผู้ใช้อย่างนอก ตลอดจนการกำหนดและนำมาตราฐานการบัญชีมาปฏิบัติ วัตถุประสงค์ของกรอบแนวคิด คือ

1. เพื่อช่วยคณะกรรมการฯ (คณะกรรมการมาตรฐาน การบัญชีระหว่างประเทศ) พัฒนามาตรฐานการรายงานทางการเงินในอนาคตและทบทวนมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่มีอยู่
2. เพื่อช่วยคณะกรรมการฯ ส่งเสริมการทำให้กฎระเบียบ มาตรฐานการบัญชีและกระบวนการเกี่ยวกับการนำเสนองบการเงินสอดคล้องกันโดยให้เกณฑ์เพื่อลดวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่เป็นทางเลือกตามที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินอนุญาต
3. เพื่อช่วยหน่วยงานกำหนดมาตรฐานการรายงานทางการเงินของประเทศ พัฒนามาตรฐานการรายงานทางการเงินของประเทศ
4. เพื่อช่วยผู้จัดทำงบการเงินปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและจัดการกับประเด็นที่ยังไม่ได้นำมาพิจารณากำหนดเป็นมาตรฐานการรายงานทางการเงิน
5. เพื่อช่วยผู้สอบบัญชีในการแสดงความเห็นว่า งบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินหรือไม่
6. เพื่อช่วยผู้ใช้งบการเงินตีความข้อมูลที่แสดงในงบการเงินซึ่งได้จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน
7. เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจงานของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับแนวทางการกำหนดมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

วัตถุประสงค์หลักของกรอบแนวคิดฯ คือการให้ข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับกิจการที่เสนอรายงานที่มีประโยชน์ต่อบุคคล 3 ฝ่าย คือ ผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ยืม เจ้าหนี้อื่นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อการประเมินจำนวนเงิน จังหวะเวลา และความไม่แน่นอนของกระแสเงินสดรับสุทธิในอนาคตที่จะเข้าสู่กิจการ ประโยชน์ของการรายงานทางการเงินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรของกิจการ ลิขสิทธิ์เรียกร้องต่อกิจการ และความรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผลของฝ่ายบริหารของกิจการและคณะกรรมการกำกับดูแล ส่วนผู้ใช้งบการเงินกลุ่มอื่น เช่น หน่วยงานกำกับดูแลของรัฐและสาธารณชน รายงานทางการเงินมีประโยชน์เกี่ยวกับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจ และสิทธิเรียกร้องต่อกิจการ การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรและสิทธิเรียกร้องนั้น ๆ

กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (Conceptual Framework for Financial Reporting) กำหนดเรื่องสำคัญ 4 ประการ ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ของการรายงานทางการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป
2. ลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์
3. คำนิยาม การรับรู้รายการและการวัดมูลค่าองค์ประกอบของโครงสร้างของงบการเงิน
4. แนวคิดของทุนและการรักษาระดับทุน

ลักษณะเชิงคุณภาพและองค์ประกอบของงบการเงินจะนำเสนอรายละเอียดในบทที่ 2

วัตถุประสงค์ของการรายงานทางการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป (Objective of General Purpose Financial Reporting)

งบการเงินจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะทางการเงินของกิจการ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินทุกประเภทในการนำไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ผู้ใช้งบการเงินประกอบด้วยผู้ลงทุน (ทั้งผู้ลงทุนในปัจจุบันและผู้ที่มีโอกาสตัดสินใจลงทุนในอนาคต) ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้า เจ้าหนี้อื่น ลูกค้า รัฐบาล หน่วยงานราชการ และสาธารณชน ผู้ใช้งบการเงินเหล่านี้ใช้งบการเงินเพื่อตอบสนองความต้องการข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ผู้ลงทุนซึ่งเป็นเจ้าของเงินทุนรวมทั้งที่ปรึกษาของผู้ลงทุนต้องการทราบถึงความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุน ผู้ลงทุนต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจซื้อขาย หรือถือเงินลงทุนนั้นต่อไป นอกจากข้อมูลดังกล่าว ผู้ลงทุนที่เป็นผู้ถือหุ้นยังต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายเงินปันผลด้วย
2. ลูกจ้างรวมทั้งกลุ่มตัวแทนต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงและความสามารถในการทำกำไรของนายจ้าง นอกจากนั้นยังต้องการข้อมูลที่จะช่วยให้สามารถประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายค่าตอบแทน บำเหน็จ บำนาญ และโอกาสในการจ้างงาน
3. ผู้ให้กู้ต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการพิจารณาว่าเงินให้กู้ยืม และดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจะได้รับชำระเมื่อครบกำหนด

4. ผู้ขายสินค้าและเจ้าหนี้อื่นต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจว่าหนี้สินจะได้รับชำระเมื่อครบกำหนด เจ้าหนี้การค้าอาจให้ความสนใจข้อมูลของกิจการในระยะเวลาที่สั้นกว่าผู้ให้กู้ นอกจากว่าการดำเนินงานของเจ้าหนี้ที่ขึ้นอยู่กับภาระการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการซึ่งเป็นลูกค้ารายใหญ่

5. ลูกค้านักค้าต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความต่อเนื่องของการดำเนินงานของกิจการ โดยเฉพาะกรณีที่มีความล้มพันธ์อันยาวนานหรือต้องพึ่งพากิจการนั้น

6. รัฐบาลและหน่วยงานราชการต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการในการจัดสรรทรัพยากรและกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการ หน่วยงานเหล่านี้ต้องการข้อมูลเพื่อการกำกับดูแลกิจกรรม การพิจารณากำหนดนโยบายทางภาษีเพื่อใช้เป็นฐานในการคำนวณรายได้ประชาชาติ และจัดทำสถิติในด้านต่าง ๆ

7. ข้อมูลกิจการอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสาธารณชนในหลาย ๆ ทาง ตัวอย่างเช่น กิจการอาจมีส่วนช่วยอย่างมากต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นในหลายด้าน ซึ่งรวมถึงการจ้างงานและการรับซื้อสินค้าจากผู้ผลิตในท้องถิ่น งบการเงินจะช่วยสาธารณชนในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มความสำเร็จ และกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ

8. แม้ว่างบการเงินไม่อาจตอบสนองความต้องการข้อมูลของผู้ใช้งบการเงินได้ทุกกลุ่ม แต่ผู้ใช้งบการเงินทุกกลุ่มก็มีความต้องการข้อมูลบางส่วนที่มีลักษณะร่วมกัน ตามปกติ ข้อมูลใดในงบการเงินที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ลงทุนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นผู้รับความเสี่ยงจากการลงทุนในกิจการ ข้อมูลเหล่านั้นก็จะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงินกลุ่มอื่นได้เช่นกัน

แนวคิดของทุนและการรักษาระดับทุน (Concepts of Capital and Capital Maintenance)

แนวคิดเกี่ยวกับทุน

แนวคิดเกี่ยวกับทุนแบ่งทุนออกได้เป็น 2 แนวคิด คือ ทุนทางการเงิน และทุนทางกายภาพ ทุนทางการเงิน เช่น เงินที่ลงทุนหรืออำนาจซื้อที่ลงทุน ทุนทางการเงินมีความหมายเทียบเท่ากับสินทรัพย์สุทธิ (สินทรัพย์หักหนี้สิน) หรือส่วนของเจ้าของ ส่วนอีกแนวคิด คือ ทุนทางกายภาพ เช่น ระดับความสามารถในการดำเนินงาน ตามแนวคิดนี้ทุนทางกายภาพ ทุนหมายถึงกำลังการผลิตที่กิจการมีและสามารถผลิตได้จริง เช่น ผลผลิตจริง

แนวคิดเกี่ยวกับการรักษาระดับทุนและการวัดผลกำไร

การรักษาระดับทุนทางการเงิน ตามแนวคิดนี้ กำไรเกิดขึ้นเมื่อจำนวนที่เป็นตัวเงินของสินทรัพย์สุทธิเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีสูงกว่าจำนวนที่เป็นตัวเงินของสินทรัพย์สุทธิเมื่อเริ่มรอบระยะเวลาบัญชี จำนวนที่เพิ่มขึ้นนี้จะต้องไม่รวมรายการที่เกิดขึ้นระหว่างกิจการกับเจ้าของในระหว่างรอบระยะเวลานั้น เช่น การแบ่งปันส่วนทุนให้กับเจ้าของหรือเงินทุนที่ได้รับจากเจ้าของ การรักษาระดับทุนทางการเงินสามารถวัดค่าได้ในลักษณะของหน่วยเงินตามอำนาจซื้อเดิมหรือหน่วยเงินตามอำนาจซื้อคงที่ ตามแนวคิดนี้เกณฑ์การวัดมูลค่าไม่ได้กำหนดให้ใช้เกณฑ์แบบใดแบบหนึ่ง ดังนั้น เกณฑ์การวัดมูลค่าที่กิจการเลือกใช้จึงขึ้นอยู่กับประเภทของทุนทางการเงินที่กิจการต้องรักษาระดับไว้

การรักษาระดับทุนทางกายภาพ ตามแนวคิดนี้ กำไรเกิดขึ้นเมื่อกำลังการผลิต หรือความสามารถในการดำเนินงานของกิจการ หรือทรัพยากรหรือเงินทุนที่จำเป็นในการบรรลุกำลังการผลิต เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาสูงกว่าเมื่อเริ่มรอบระยะเวลา ทั้งนี้ไม่รวมการแบ่งปันส่วนทุนให้กับเจ้าของหรือเงินทุนที่ได้รับจากเจ้าของในรอบระยะเวลาเดียวกัน ตามแนวคิดนี้ทำให้ต้องใช้เกณฑ์การวัดมูลค่าด้วยราคาทุนปัจจุบัน (Current Cost)

การวัดผลกำไรตามแนวคิดทั้งสองจึงแตกต่างกัน สิ่งแรกคือการจำแนกความแตกต่างให้ชัดเจนระหว่างผลตอบแทนจากการลงทุน (ซึ่งเป็นผลตอบแทนที่เกินทุนที่ลงไป) กับผลที่ได้รับจากการลงทุน (ซึ่งเป็นผลที่ได้รับไม่ว่าจะเกินทุนหรือไม่) การเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ส่วนที่เกินกว่าจำนวนเงินที่จำเป็นต้องใช้ในการรักษาระดับทุนถือได้ว่าเป็นกำไร ซึ่งคือผลตอบแทนจากการลงทุน ดังนั้นกำไรคือจำนวนคงเหลือของรายได้หลังหักค่าใช้จ่าย โดยค่าใช้จ่ายรวมถึงรายการปรับปรุงเพื่อรักษาระดับทุนตามความเหมาะสม ถ้าค่าใช้จ่ายมีจำนวนเกินกว่ารายได้ส่วนคงเหลือนั้นถือเป็นขาดทุน ความแตกต่างระหว่าง 2 แนวคิดคือการปฏิบัติเกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในราคาสินทรัพย์และหนี้สินของกิจการ

บทที่ 2

งบการเงิน

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

หลังจากจบเนื้อหาของบทนี้ ผู้อ่านจะสามารถ

1. เข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดทำงบการเงิน และลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน
2. เข้าใจข้อมูลจากงบการเงินที่สมบูรณ์
3. เข้าใจองค์ประกอบของงบการเงินและความหมายของแต่ละองค์ประกอบ
4. ประยุกต์ใช้หลักการและแนวคิดทางบัญชีกับเหตุการณ์ของธุรกิจ

1. ลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์

(Qualitative Characteristics of Useful Financial Information)

งบการเงินที่สามารถให้ข้อมูลที่ใช้ในการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้ต้องมีลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน (Fundamental Qualitative Characteristics) และข้อจำกัดด้านต้นทุนต่อการรายงานทางการเงินที่มีประโยชน์ (Cost Constraint on Useful Financial Reporting)

ลักษณะเชิงคุณภาพ (Qualitative Characteristics)

ลักษณะเชิงคุณภาพเป็นคุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลทางการเงินจะมีประโยชน์เมื่อมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและแสดงข้อมูลด้วยความเที่ยงตรง ข้อมูลทางการเงินจะมีประโยชน์เพิ่มขึ้นเมื่อข้อมูลทางการเงินนั้นสามารถเปรียบเทียบกันได้ ตรวจสอบได้ ทันเวลา และสามารถเข้าใจได้ ลักษณะเชิงคุณภาพแบ่งเป็น ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน (Fundamental Qualitative Characteristics) และลักษณะเชิงคุณภาพเสริม (Enhancing Qualitative Characteristics)

ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานเป็นลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานที่สำคัญของการจัดทำงบการเงิน ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานนี้ ประกอบด้วยความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) และความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation)

1. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance)

ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งช่วยในการยืนยันผลการประเมินเหตุการณ์ในอดีตได้ ผู้ลงทุนสามารถใช้ข้อมูลในงบการเงินของบริษัทที่ต้องการลงทุนเพื่อคาดการณ์ว่า บริษัทมีความสามารถในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดได้เพียงใด หรือผู้ลงทุนจะได้รับอัตราผลตอบแทนคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ เมื่อผู้ลงทุนตัดสินใจซื้อหุ้นของบริษัทแล้ว ผู้ลงทุนสามารถใช้งบการเงินในงวดถัดมายืนยันว่าการตัดสินใจที่ได้ทำไปแล้วถูกต้องหรือไม่

ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจสามารถทำให้ผู้ใช้ตัดสินใจแตกต่างไป ข้อมูลอาจสามารถทำให้การตัดสินใจแตกต่างไปแม้ว่าผู้ใช้บางรายเลือกที่จะไม่ใช้ประโยชน์จากข้อมูลหรือได้รับทราบข้อมูลแล้วจากแหล่งอื่นก็ตาม ข้อมูลทางการเงินที่สามารถทำให้การตัดสินใจแตกต่างไปได้ ถ้าข้อมูลนั้นมีคุณค่าทางการพยากรณ์หรือคุณค่าทางการยืนยัน หรือทั้ง 2 ลักษณะ

ข้อมูลทางการเงินมีคุณค่าทางการพยากรณ์ คือถ้าข้อมูลนั้นสามารถใช้เป็นข้อมูลนำเข้าสู่กระบวนการที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ในการพยากรณ์ผลลัพธ์ในอนาคตได้ ส่วนข้อมูลทางการเงินมีคุณค่าทางการยืนยัน คือถ้าข้อมูลนั้นให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินในอดีต คุณค่าทางการพยากรณ์และคุณค่าทางการยืนยันของข้อมูลทางการเงินมีความสัมพันธ์กัน ข้อมูลที่มีคุณค่าทางการพยากรณ์มักมีคุณค่าทางการยืนยันด้วย เช่น ข้อมูลรายได้สำหรับปีปัจจุบันซึ่งสามารถใช้เป็นเกณฑ์สำหรับพยากรณ์รายได้ในปีต่อ ๆ ไป และยังสามารถเปรียบเทียบกับข้อมูลรายได้สำหรับปีปัจจุบันจากการพยากรณ์ที่ทำตั้งแต่ปีก่อน ๆ ได้ด้วย ผลของการเปรียบเทียบดังกล่าวสามารถช่วยผู้ใช้งบการเงินแก้ไขและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้ในการพยากรณ์ในอดีตได้

ลักษณะของข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมีคุณสมบัติตรง คือ ความมีนัยสำคัญ (Materiality) ซึ่งความมีนัยสำคัญ หมายถึง ความสำคัญของข้อมูลต่อการตัดสินใจ ข้อมูลใดจะถือว่ามีนัยสำคัญเมื่อการละเว้นไม่แสดงข้อมูลนั้นในงบการเงินจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินตัดสินใจทางเศรษฐกิจต่างไปจากที่ควรเป็น หากผู้ใช้งบการเงินได้ทราบข้อมูลนั้น

2. ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation)

ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) ข้อมูลที่แสดงในงบการเงินเป็นไปตามความเป็นจริงที่ควรแสดง การแสดงรายการและเหตุการณ์ทางบัญชี ต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง การบันทึกรายการบัญชีจะให้ความสำคัญของเนื้อหารายการและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจ

มากกว่ารูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว เช่น การทำสัญญาเช่าซื้อเครื่องบินของสายการบิน เมื่อพิจารณาจากเจตนาที่จะใช้จนครบอายุของสินทรัพย์ ดังนั้นหากพิจารณาตามเนื้อหารายการบัญชีดังกล่าว กิจการต้องรับรู้เครื่องบินเป็นสินทรัพย์ ถึงแม้ว่ากรรมสิทธิ์ในเครื่องบินตามกฎหมายยังไม่ได้โอนมายังผู้เช่าก็ตาม แต่ถือว่าได้มีการโอนส่วนใหญ่ของความเสี่ยงและผลตอบแทนทั้งหมดมายังผู้เช่าตั้งแต่วันทำสัญญาเช่า จัดเป็นการจัดหาสินทรัพย์โดยการผ่อนชำระค่าสินทรัพย์นั้น

รายงานทางการเงินเป็นตัวแทนเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปของข้อความและตัวเลข ข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์นอกจากจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจแล้ว ข้อมูลต้องเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของเหตุการณ์ที่ข้อมูลนั้นนำมาเสนอด้วย ในการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมอย่างสมบูรณ์ ควรต้องประกอบด้วย ลักษณะ 3 ลักษณะดังนี้ ความครบถ้วน ความเป็นกลาง และการปราศจากข้อผิดพลาด ผู้จัดทำอาจไม่สามารถทำให้ลักษณะทั้ง 3 เกิดความสมบูรณ์ทั้งหมด หากแต่ต้องพยายามทำให้ข้อมูลมีคุณภาพดังกล่าวมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ความครบถ้วน (Completeness) เป็นการที่ผู้จัดทำข้อมูลจะรวมข้อมูลทั้งหมดที่จำเป็นสำหรับผู้ใช้อ้างอิงทางการเงิน เพื่อให้เข้าใจเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจทั้งหมด รวมถึงการให้ความหมายและคำอธิบายที่จำเป็นทั้งหมด เช่น ความครบถ้วนของกลุ่มสินทรัพย์ ควรรวมการให้ความหมายของลักษณะของสินทรัพย์ในกลุ่ม ตัวเลขของสินทรัพย์ เช่น ต้นทุนเริ่มแรก ต้นทุนที่ปรับปรุงหรือมูลค่ายุติธรรม ในบางรายการความครบถ้วนอาจเป็นคำอธิบายของข้อเท็จจริงที่มีนัยสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพและลักษณะของรายการต่าง ๆ ปัจจัยและสถานการณ์ที่อาจกระทบคุณภาพและลักษณะของรายการเหล่านั้นและกระบวนการที่ใช้ในการกำหนดมูลค่า

ความเป็นกลาง (Neutrality) เป็นการที่ผู้จัดทำข้อมูลจะจัดทำข้อมูลทั้งหมดโดยปราศจากอคติในการเลือกหรือนำเสนอข้อมูลทางการเงิน เป็นการนำเสนอข้อมูลแบบเป็นกลาง ไม่เอนเอียง ไม่มีการให้ความสำคัญ ไม่มีการเน้นหรือไม่มีการยกเลิกการเน้นหรือไม่ถูกตกแต่งในลักษณะอื่นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบิดเบือนข้อมูลการเงินเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

การปราศจากข้อผิดพลาด (Freedom from Error) เป็นการที่ผู้จัดทำข้อมูลจะจัดทำข้อมูลโดยไม่มีข้อผิดพลาดหรือการละเว้นการให้ความหมายของเหตุการณ์ และการไม่มีข้อผิดพลาดในกระบวนการเลือกและประยุกต์กระบวนการที่ใช้ในการจัดทำข้อมูลที่ยรายงาน ในที่นี้การปราศจากข้อผิดพลาดไม่ได้หมายความว่าต้องถูกต้องสมบูรณ์ทุกลักษณะ เช่น การประมาณการราคาหรือมูลค่าที่ไม่สามารถสังเกตได้หรือไม่สามารถพิจารณาได้ว่าการประมาณการนั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง แต่การประมาณการนั้นสามารถเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมได้หากมีการอธิบายอย่างชัดเจนและถูกต้องว่า จำนวนเงินนั้นได้มาจากประมาณการที่มีการอธิบายถึงลักษณะและข้อจำกัดของกระบวนการประมาณการได้อย่างมีเหตุมีผลและสามารถอธิบายได้ว่าไม่มีข้อผิดพลาดในการประมาณการนั้น

3. ลักษณะเชิงคุณภาพเสริม (Enhancing Qualitative Characteristics)

ลักษณะเชิงคุณภาพเสริมเป็นลักษณะเชิงคุณภาพที่เสริมความมีประโยชน์ของข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูล ลักษณะเชิงคุณภาพเสริมต้องมีการนำมาใช้ให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ อย่างไรก็ตามลักษณะเชิงคุณภาพเสริมนั้นไม่สามารถทำให้ข้อมูลมีประโยชน์ขึ้นมาได้ หากข้อมูลนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือไม่เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ลักษณะเชิงคุณภาพเสริมประกอบด้วย ความสามารถเปรียบเทียบได้ ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ความทันเวลา และความสามารถเข้าใจได้

ความสามารถเปรียบเทียบได้ (Comparability) เป็นคุณลักษณะเชิงคุณภาพเสริมที่ช่วยให้การตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินที่เกี่ยวข้องกับการที่ต้องเลือกระหว่างทางเลือกต่าง ๆ เช่น การเลือกที่จะขายหรือถือเงินลงทุนหรือการเลือกลงทุนในกิจการแห่งหนึ่งหรืออีกแห่ง ดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับกิจการที่เสนอรายงานจะมีประโยชน์มากขึ้นหากข้อมูลนั้นสามารถเปรียบเทียบได้กับข้อมูลที่คล้ายกัน อาจจะสามารถนำไปเปรียบเทียบกับกิจการอื่น หรือเปรียบเทียบได้กับข้อมูลที่คล้ายกันกับกิจการเดียวกันนั้นสำหรับรอบระยะเวลาอื่น ความสามารถเปรียบเทียบได้เป็นลักษณะเชิงคุณภาพที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจ ความเหมือนหรือความแตกต่างของรายการต่าง ๆ การเปรียบเทียบต้องมีอย่างน้อย 2 รายการ

ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ (Verifiability) เป็นคุณลักษณะเชิงคุณภาพเสริมที่ช่วยให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้งบการเงินว่าข้อมูลเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่กิจการนำเสนอ ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้หมายความว่า หากผู้สังเกตการณ์ที่มีความรอบรู้และมีความเป็นอิสระจะสามารถสรุปข้อมูลทางการเงินได้ตรงกับงบการเงินที่นำเสนอ ข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถพิสูจน์ยืนยันได้ไม่จำเป็นต้องเป็นประมาณการ ณ จุดเดียว อาจเป็นช่วงของจำนวนที่อาจเป็นไปได้และความน่าจะเป็นที่เกี่ยวข้องเป็นข้อมูลที่ที่สามารถพิสูจน์ยืนยันได้เช่นกัน ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้อาจเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ทางตรงเป็นการพิสูจน์จำนวนหรือรายการด้วยการสังเกตโดยตรง เช่น การนับเงินสด การพิสูจน์ทางอ้อมเป็นการตรวจสอบปัจจัยนำเข้าเพื่อคำนวณค่าตามแบบจำลองหรือสูตร หรือการใช้เทคนิคอื่นและคำนวณผลลัพธ์อีกครั้งด้วยระเบียบวิธีที่เหมือนกัน เช่น การพิสูจน์มูลค่าตามบัญชีของสินค้าคงเหลือด้วยการตรวจสอบปัจจัยนำเข้า (ปริมาณและต้นทุน) และคำนวณยอดสินค้าคงเหลือปลายงวดอีกครั้งด้วยข้อสมมติการหมุนเวียนต้นทุนวิธีเดียวกัน

ความทันเวลา (Timeliness) เป็นคุณลักษณะเชิงคุณภาพเสริมที่ช่วยให้สามารถจัดหาข้อมูลให้ผู้ตัดสินใจได้ทันเวลาที่ข้อมูลสามารถมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ โดยทั่วไปข้อมูลยิ่งย้อนอดีตนานขึ้นข้อมูลนั้นยิ่งมีประโยชน์น้อยลง แต่ข้อมูลบางอย่างอาจยังถือว่าทันเวลาเมื่อระยะเวลาผ่านไปนานหลังสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

ความสามารถเข้าใจได้ (Understandability) เป็นคุณลักษณะเชิงคุณภาพเสริมที่ช่วยให้ข้อมูลนั้นมีการจัดประเภท การกำหนดลักษณะ และการนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจนและกระชับทำให้ข้อมูลนั้นสามารถเข้าใจได้ ในกรณีที่เหตุการณ์บางอย่างโดยลักษณะของเหตุการณ์นั้นมีความซับซ้อนและไม่สามารถทำให้ง่าย

ต่อความเข้าใจได้ ถึงแม้จะยากต่อการเข้าใจอย่างไรก็ตาม ผู้จัดทำงบการเงินก็ยังคงต้องรวมรายการดังกล่าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน เนื่องจากการไม่รวมข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นในรายงานทางการเงินอาจทำให้ข้อมูลในรายงานทางการเงินจะไม่สมบูรณ์และอาจเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดถึงแม้ว่าจะทำให้ง่ายต่อความเข้าใจก็ตาม อย่างไรก็ตามรายงานทางการเงินจัดทำเพื่อผู้ใช้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมทางธุรกิจและกิจกรรมเชิงเศรษฐกิจอย่างมีเหตุผล การทบทวนและวิเคราะห์ข้อมูลนั้นด้วยความหมั่นเพียรบางครั้ง แม้ผู้ใช้ที่หมั่นเพียรและได้รับทราบข้อมูลอย่างดี อาจจำเป็นต้องหาความช่วยเหลือของที่ปรึกษาเพื่อให้เข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจที่ซับซ้อนนั้น

ข้อจำกัดด้านต้นทุนต่อการรายงานทางการเงินที่มีประโยชน์ (Cost Constraint on Useful Financial Reporting)

ความต้องการข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ผู้จัดทำงบการเงินต้องสร้างความสมดุลของลักษณะเชิงคุณภาพ เพื่อให้งบการเงินมีข้อมูลครบถ้วนและมีคุณภาพเพียงพอต่อการนำไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งอาจต้องลดคุณภาพของข้อมูลด้านใดด้านหนึ่งเพื่อรักษาคุณภาพของข้อมูลอีกด้านหนึ่งที่เห็นว่ามีค่ามากกว่า เมื่อผู้จัดทำงบการเงินต้องมีการรักษาความสมดุลระหว่างลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินบัญชีที่ต้องการ อาจทำให้เกิดเป็นข้อจำกัดในการจัดทำงบการเงิน ดังนี้

การจัดทำและนำเสนอให้ทันเวลา (Timeliness) การจัดทำงบการเงินมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาและต้นทุนในการจัดทำ ความถี่/รอบระยะเวลาที่นำเสนอ (Frequency) เช่น งบการเงินจัดทำได้ทันเวลาแต่ขาดข้อมูลสำคัญ หรือมีข้อมูลสำคัญครบถ้วนแต่จัดทำงบการเงินไม่ทันเวลา ซึ่งทำให้งบการเงินขาดความน่าเชื่อถือ หรือความต้องการให้ข้อมูลในงบการเงินสามารถใช้ในการคาดการณ์อนาคตได้ (Forward Looking) อาจเป็นข้อจำกัดหนึ่งของการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

ข้อสมมติ (Underlying Assumption)

การดำเนินงานต่อเนื่อง (Going Concern)

งบการเงินของกิจการจัดทำขึ้นภายใต้ข้อสมมติที่ว่ากิจการจะดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและดำรงอยู่ต่อไปในอนาคตที่คาดการณ์ได้ ดังนั้นจึงสมมติว่ากิจการไม่มีเจตนาจะมีความจำเป็นที่จะเลิกกิจการหรือลดขนาดของการดำเนินงานอย่างมีสาระสำคัญ หากกิจการมีเจตนาดังกล่าว งบการเงินอาจต้องจัดทำโดยใช้เกณฑ์อื่น และต้องเปิดเผยเกณฑ์นั้นในงบการเงิน

การนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรและเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (Fair presentation and compliance with IFRSs)

การนำเสนองบการเงินที่ถูกต้องตามที่ควรนั้น งบการเงินจะต้องแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการโดยถูกต้องตามที่ควร การแสดงงบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรคือความเป็น

ตัวแทนอันเที่ยงธรรม (faithful representation) ของผลกระทบของรายการ เหตุการณ์อื่น ๆ และสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กระทบต่อองค์ประกอบในงบการเงินตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน การนำเสนอ งบการเงินซึ่งได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (ซึ่งรวมถึง IFRSs, IASs, IFRIC Interpretations และ SIC Interpretations) และมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมให้เหมาะสมแก่กรณี จะถือได้ว่างบการเงินนั้น นำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควร

ข้อพิจารณาโดยทั่วไป

เกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis)

การบันทึกรายการด้วยเกณฑ์เงินสดจะบันทึกรายได้เฉพาะส่วนที่ได้รับชำระเป็นเงินสดเท่านั้น และบันทึกค่าใช้จ่ายที่จ่ายเงินสดแล้วทั้งจำนวน ส่วนการบันทึกรายการด้วยเกณฑ์คงค้างเป็นการบันทึกรายการเมื่อเกิดเหตุการณ์โดยไม่ได้ให้ความสำคัญว่ารายการนั้นจะได้รับหรือจ่ายเงินสดแล้วหรือยัง รายได้ที่ปรากฏในงบการเงินภายใต้เกณฑ์คงค้างจะประกอบด้วย รายได้จากเงินสดและรายได้จากลูกหนี้การค้า (ลูกหนี้การค้า จัดเป็นรายการคงค้าง) ส่วนของต้นทุนขายจะบันทึกรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดรายการขายเท่ากับยอดที่ขายสินค้าชิ้นนั้น ส่วนมูลค่าที่เหลือจะบันทึกในรูปของสินค้าคงเหลือ (สินค้าคงเหลือจัดเป็นรายการคงค้าง) ค่าใช้จ่ายในส่วนของสำนักงานจะบันทึกรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเท่าที่รายการนั้น ๆ หมดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ส่วนที่เหลือจะบันทึกในรูปของค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า (ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้าจัดเป็นรายการคงค้าง) ดังนั้นกำไรสุทธิของกิจการ คือ ผลรวมระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานและรายการคงค้าง หรืออาจกล่าวได้ว่า รายการคงค้าง คือการนำกำไรสุทธิจากงบกำไรขาดทุนหักด้วยกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

ความมีสาระสำคัญและการนำเสนอแบบยอดรวม (Materiality and aggregation)

กิจการต้องแยกแสดงรายการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแต่ละประเภทที่มีสาระสำคัญแยกจากกัน ในงบการเงิน นอกจากนี้กิจการต้องแสดงรายการที่มีลักษณะหรือหน้าที่ไม่คล้ายคลึงกันแต่ละรายการแยกออกจากกัน เว้นแต่รายการเหล่านั้นไม่มีสาระสำคัญ

การหักกลบ (Offsetting)

กิจการต้องแสดงรายการ สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย แยกกันในงบการเงิน กิจการต้องไม่นำรายการสินทรัพย์และหนี้สิน หรือรายได้และค่าใช้จ่าย มาหักกลบกัน นอกจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินมีข้อกำหนดหรืออนุญาตไว้

ความถี่ในการรายงาน (Reporting period)

กิจการต้องนำเสนองบการเงินฉบับสมบูรณ์ (รวมทั้งข้อมูลเปรียบเทียบ) อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงวันสิ้นรอบระยะเวลารายงานและเป็นเหตุให้รอบระยะเวลาบัญชียาวกว่าหรือสั้นกว่า

หนึ่งปี กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลของเหตุผลในการเปลี่ยนแปลง และข้อเท็จจริงที่ว่าไม่สามารถนำจำนวนเงินของปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาได้ เนื่องจากรอบระยะเวลาแตกต่างกัน

การเปรียบเทียบ (Comparative information)

ข้อมูลเปรียบเทียบขั้นต่ำ กิจการต้องนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบของงวดก่อนสำหรับทุกรายการที่แสดงจำนวนเงินในงบการเงินงวดปัจจุบัน กิจการต้องรวมข้อมูลเชิงบรรยายและพรรณนา หากข้อมูลเหล่านั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจงบการเงินของงวดปัจจุบันนั้น คือ กิจการต้องแสดงงบการเงินอย่างน้อยสองงบ คือ งบของปีปัจจุบันและงบของปีก่อนหน้า

หากกิจการได้นำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติย้อนหลัง หรือการปรับย้อนหลังรายการในงบการเงิน กิจการต้องนำเสนองบแสดงฐานะการเงิน ณ วันต้นงวดของงวดก่อนเพิ่มเติมจากงบการเงินเปรียบเทียบขั้นต่ำ

ความสม่ำเสมอในการนำเสนอ (Consistency of presentation)

กิจการต้องนำเสนอและจัดประเภทรายการในงบการเงินในลักษณะเดียวกันในทุกงวด ยกเว้นว่ามาตรฐานการรายงานทางการเงินกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอ

โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงิน (Structure and content of financial statements)

โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินโดยทั่วไป ประกอบด้วย ชื่อของกิจการ งบการเงินเป็นงบการเงินเฉพาะกิจการหรือเป็นกลุ่มของกิจการ วันสิ้นรอบรายงานหรือรอบระยะเวลาที่ครอบคลุมงบการเงิน สกุลเงินที่ใช้นำเสนอ จำนวนหลักที่ใช้ในการแสดงจำนวนเงินในงบการเงิน (เช่น หน่วยเงินเป็นล้านบาท) และเนื้อหาในงบการเงิน

2. งบการเงิน (Financial Statements)

งบการเงินจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินและการเปลี่ยนแปลงกระแสเงินสดของกิจการ อันเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินทุกประเภทในการนำไปใช้ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้น งบการเงินให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจการประกอบด้วย สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวพร้อมกับข้อมูลอื่น ๆ ในหมายเหตุประกอบงบการเงินจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินในการประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ ช่วงเวลาและความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว

งบการเงินฉบับสมบูรณ์ (Complete set of financial statements) ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน (ปรับปรุง 2561) ประกอบด้วย

1. งบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position) ณ วันสิ้นงวด

2. งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Statement of Profit or Loss and Other Comprehensive Income) สำหรับงวด
3. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น (Statement of Changes in Equity) สำหรับงวด
4. งบกระแสเงินสด (Statement of Cash Flows) สำหรับงวด
5. หมายเหตุประกอบงบการเงิน (Notes to Financial Statements)

งบแสดงฐานะการเงิน (Statement of Financial Position)

งบแสดงฐานะการเงินของกิจการ ณ วันที่นำเสนอรายงาน แสดงข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นว่าเป็นประเภทอะไร และเป็นมูลค่าเท่าใด องค์ประกอบของงบแสดงฐานะการเงินประกอบด้วยรายการบัญชี 3 กลุ่มคือ สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น ข้อมูลที่ต้องนำเสนอในงบแสดงฐานะการเงินประกอบด้วย

สินทรัพย์	หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น
- เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	หนี้สิน
- ลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น	- เจ้าหนี้การค้าและเจ้าหนี้อื่น
- สินค้าคงเหลือ	- ประมาณการหนี้สิน
- สินทรัพย์ชีวภาพ	- หนี้สินทางการเงิน
- เงินลงทุนซึ่งบันทึกโดยใช้วิธีส่วนได้เสีย	- หนี้สินภาษีเงินได้
- สินทรัพย์ทางการเงิน	- หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี
- สินทรัพย์ภาษีเงินได้	- หนี้สินที่รวมในกลุ่มสินทรัพย์ที่ยกเลิก
- สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี	ที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขาย
- สินทรัพย์ไม่มีตัวตน	ส่วนของผู้ถือหุ้น
- อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน	- ทุนหุ้นที่ออกจำหน่าย
- ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	- ส่วนเกินมูลค่าหุ้น
- สินทรัพย์ที่ยกเลิกที่จัดประเภทเป็น	- กำไรสะสม
สินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขาย	- สำรองที่จัดสรร
	- สำรองที่ยังไม่จัดสรร

กิจการต้องแยกแยะการจัดประเภทสินทรัพย์และหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงินเป็นรายการหมุนเวียนและไม่หมุนเวียน สินทรัพย์และหนี้สินทั้งหมดต้องแสดงตามลำดับของสภาพคล่อง รายการหมุนเวียน คือ รายการที่มีจำนวนที่คาดว่าจะได้รับคืนหรือจ่ายชำระภายในระยะเวลา 12 เดือน นับจากรอบระยะเวลารายงาน หากเกินกว่า 12 เดือนนับจากรอบระยะเวลารายงานจะจัดประเภทเป็นรายการไม่หมุนเวียน การจัดทำงานงบแสดงฐานะการเงินสามารถจัดทำในรูปของแบบบัญชี (Account Form) หรือแบบรายงาน (Report Form) ก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

งบแสดงฐานะการเงินแบบบัญชี

บริษัท มาตรฐาน จำกัด

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x1

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
		หนี้สิน	
สินทรัพย์หมุนเวียน	xx	หนี้สินหมุนเวียน	xx
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	xx	หนี้สินไม่หมุนเวียน	xx
		รวมหนี้สิน	xx
		ส่วนของผู้ถือหุ้น	
		ส่วนของผู้ถือหุ้น	xx
		รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	xx
รวมสินทรัพย์	xx	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	xx

งบแสดงฐานะการเงินแบบรายงาน

บริษัท มาตรฐาน จำกัด

งบแสดงฐานะการเงิน

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 25x1

สินทรัพย์

สินทรัพย์หมุนเวียน	xx
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	xx
รวมสินทรัพย์	xx
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
หนี้สิน	
หนี้สินหมุนเวียน	xx
หนี้สินไม่หมุนเวียน	xx
รวมหนี้สิน	xx
ส่วนของผู้ถือหุ้น	
ส่วนของผู้ถือหุ้น	
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	xx
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	xx

งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

งบที่แสดงผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับงวดเวลาหนึ่ง เพื่อสรุปให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบรายได้กับค่าใช้จ่ายของงวดเวลานั้นแล้วจะมีผลกำไรหรือขาดทุนสุทธิเท่าใด ถ้ารายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย ผลต่างคือกำไร ถ้าค่าใช้จ่ายมากกว่ารายได้ ผลต่างคือขาดทุน ข้อมูลที่ต้องนำเสนอในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ คือ รายการรายได้และค่าใช้จ่ายที่มีสาระสำคัญ งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จต้องแยกแสดงรายการดังต่อไปนี้

1. กำไรหรือขาดทุน
2. กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น
3. กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จสำหรับงวด ซึ่งเป็นยอดรวมของกำไรหรือขาดทุน (1) และกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (2)

กิจการต้องแสดงรายการกำไรหรือขาดทุนสำหรับงวดที่เป็นของส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุม และกำไรหรือขาดทุนสำหรับงวดที่เป็นของส่วนของผู้เป็นเจ้าของของบริษัทใหญ่ ส่วนของกำไรหรือขาดทุนหรือของกำไรขาดทุนต้องแสดงรายการแต่ละบรรทัดพร้อมจำนวนเงินสำหรับงวด สำหรับรายการดังต่อไปนี้ รายได้ต้นทุนทางการเงิน ส่วนแบ่งกำไรหรือขาดทุนของบริษัทร่วม และกิจการร่วมค้าที่ใช้วิธีส่วนได้เสีย ค่าใช้จ่ายภาษี ยอดรวมของการดำเนินงานที่ยกเลิก ข้อมูลที่ต้องนำเสนอในส่วนของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น ต้องแสดงรายการแต่ละบรรทัดพร้อมจำนวนเงินของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับงวด

กิจการต้องนำเสนอการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่รับรู้ในงบกำไรหรือขาดทุนโดยใช้การจัดประเภทตามลักษณะ หรือตามหน้าที่ของค่าใช้จ่ายภายในกิจการที่ให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้และมีความเกี่ยวข้องมากกว่า กิจการควรจัดประเภทย่อยค่าใช้จ่ายเพื่อเน้นให้เห็นถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งอาจแตกต่างกันในด้านความถี่ของการเกิดรายการ โอกาสและการคาดคะเนผลกำไรหรือขาดทุน รายละเอียดดังกล่าวกิจการสามารถเลือกนำเสนอการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายตามลักษณะหรือตามหน้าที่

รูปแบบแรก การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายตามลักษณะ กิจการต้องรวมค่าใช้จ่ายตามลักษณะของค่าใช้จ่ายในกำไรหรือขาดทุน (เช่น ค่าเสื่อมราคา ค่าซื้อวัตถุดิบ ค่าขนส่ง ผลประโยชน์ของพนักงาน และค่าโฆษณา) โดยไม่มีการปันส่วนระหว่างหน่วยงานภายในกิจการ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายตามวิธีนี้อาจง่ายต่อการปฏิบัติ เนื่องจากไม่จำเป็นต้องปันส่วนค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ของค่าใช้จ่ายนั้น ตัวอย่างการจัดประเภทค่าใช้จ่ายตามลักษณะของค่าใช้จ่ายแสดงดังนี้

บริษัท มาตรฐาน จำกัด
งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25x1

รายได้ :

รายได้	xx	
รายได้อื่น	<u>xx</u>	xx
ค่าใช้จ่าย		
การเปลี่ยนแปลงในสินค้าสำเร็จรูปและงานระหว่างทำ	xx	
วัตถุดิบและวัตถุดิบเปลี่ยนที่ไป	xx	
ค่าใช้จ่ายผลประโยชน์ของพนักงาน	xx	
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	xx	
ค่าใช้จ่ายอื่น	<u>xx</u>	(xx)
กำไรก่อนภาษี		xx
ภาษีเงินได้		(xx)
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ		xx
กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี		<u>xx</u>
กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี		<u>xx</u>

รูปแบบที่สอง การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายตามหน้าที่หรือวิธีต้นทุนขาย การจัดประเภทค่าใช้จ่ายตามหน้าที่ของค่าใช้จ่ายให้เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนขาย เช่น ต้นทุนของกิจกรรมการกระจายสินค้าหรือกิจกรรมการบริหารตามวิธีนี้กิจการต้องเปิดเผยต้นทุนขายแยกจากค่าใช้จ่ายอื่นเป็นอย่างน้อย การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายตามวิธีนี้ให้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องแก่ผู้ใช้งบการเงินมากกว่าการจัดประเภทค่าใช้จ่ายตามลักษณะ แต่การปันส่วนต้นทุนแก่หน่วยงานต่าง ๆ อาจต้องอาศัยการปันส่วนที่ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอนและใช้ดุลยพินิจอย่างมาก ตัวอย่างการจัดประเภทค่าใช้จ่ายตามหน้าที่แสดงดังนี้

บริษัท มาตรฐาน จำกัด
งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ
สำหรับปี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25x1

รายได้	xx
ต้นทุนขาย	(xx)
กำไรขั้นต้น	xx
ค่าใช้จ่ายในการขาย	(xx)
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	(xx)
ค่าใช้จ่ายอื่น	(xx)
กำไรจากการดำเนินงาน	xx
รายได้อื่น	xx
กำไรก่อนภาษี	xx
ภาษีเงินได้	(xx)
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	xx
กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จอื่นสำหรับปี	xx
กำไร (ขาดทุน) เบ็ดเสร็จรวมสำหรับปี	xx

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น

งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นรายงานทางบัญชีที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น โดยการกระทบบยอดจากรายการระหว่างต้นงวดกับปลายงวด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของส่วนของผู้ถือหุ้น และแสดงถึงความมั่งคั่งของกิจการในระหว่างงวดภายใต้เกณฑ์การวัดค่าที่กิจการใช้ซึ่งเปิดเผยอยู่ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงกำไรและขาดทุนทั้งหมดที่เกิดจากการดำเนินงานของกิจการในระหว่างงวดบัญชี หากไม่รวมรายการที่เกี่ยวข้องกับผู้เป็นเจ้าของ เช่น การลงทุนเพิ่มเติม การถอนเงินลงทุนและการจ่ายเงินปันผล งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้นต้องแสดงรายการต่าง ๆ ซึ่ง สำหรับส่วนประกอบแต่ละรายการของส่วนของผู้ถือหุ้น การกระทบบยอดระหว่างยอดยกมา ณ วันต้นงวดและวันสิ้นงวด ให้เปิดเผยการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นผลจากกำไรหรือขาดทุนแต่ละรายการของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น และรายการกับผู้เป็นเจ้าของในฐานะที่เป็นเจ้าของ ซึ่งแสดงเงินทุนที่ได้รับจากผู้เป็นเจ้าของ และการจัดสรรส่วนทุนให้ผู้เป็นเจ้าของและการเปลี่ยนแปลงในส่วนได้เสียของความเป็นเจ้าของในบริษัทย่อยที่ไม่ได้ส่งผลให้สูญเสียการควบคุม

งบกระแสเงินสด

งบกระแสเงินสดเป็นรายงานทางบัญชีที่แสดงถึง การเปลี่ยนแปลงของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยแบ่งออกเป็น 1) กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน (Operating activities) หมายถึง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งมาจากกิจกรรมหลักของกิจการและที่ไม่ใช่กิจกรรมลงทุนหรือกิจกรรมจัดหาเงิน เช่น กระแสเงินสดเข้าที่ได้จากการขาย การให้บริการ หรือการผลิต 2) กิจกรรมลงทุน (Investing activities) หมายถึง กิจกรรมการซื้อและการจำหน่ายสินทรัพย์ระยะยาว และเงินลงทุนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่รายการเทียบเท่าเงินสด เช่น กระแสเงินสดเข้าและกระแสเงินสดออกที่ได้จากการขายเงินลงทุนและที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และ 3) กิจกรรมจัดหาเงิน (Financing activities) หมายถึง กิจกรรมที่มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในขนาดและองค์ประกอบของส่วนของผู้ถือหุ้นและส่วนของผู้ถือหุ้นของกิจการ เช่น กระแสเงินสดเข้าและออกจากการได้รับทรัพยากรจากเจ้าของและเจ้าหนี้และการให้ผลตอบแทนการลงทุนเหล่านั้นในรูปเงินปันผลหรือดอกเบี้ยจ่าย

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

หมายเหตุประกอบงบการเงินแสดงนโยบายบัญชี คำอธิบาย หรือรายละเอียดเพิ่มเติมที่แสดงไว้ท้ายงบการเงินโดยให้ข้อมูลที่เป็นรายละเอียดเพิ่มเติม ซึ่งมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณคือ ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นตัวเลขเพื่อให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลที่ประกอบอยู่ในงบการเงิน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลที่อธิบายรายละเอียดในงบการเงินที่ไม่สามารถแสดงเป็นตัวเลขได้เพื่อผู้ใช้งบการเงินจะได้นำข้อมูลในงบการเงินไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ซึ่งนโยบายบัญชีและหมายเหตุประกอบงบการเงินถือเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน

3. องค์ประกอบของงบการเงิน (The Elements of Financial Statements)

งบการเงินแสดงถึงผลกระทบทางการเงินโดยการจัดประเภทของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีตามลักษณะเชิงเศรษฐกิจ ประเภทของรายการดังกล่าวเรียกว่าองค์ประกอบของงบการเงิน องค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดฐานะการเงินในงบแสดงฐานะการเงิน ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น และองค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวัดผลการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ได้แก่ รายได้และค่าใช้จ่าย ส่วนองค์ประกอบซึ่งเกี่ยวข้องกับการวัดการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินและงบกระแสเงินสดเป็นการแสดงการเปลี่ยนแปลงรายการของงบทั้งสองข้างต้น ดังนั้นจึงไม่มีองค์ประกอบแสดงไว้เป็นการเฉพาะ องค์ประกอบของงบการเงินต้องจัดประเภทเป็นประเภทย่อย ตัวอย่างเช่น สินทรัพย์และหนี้สินต้องจัดประเภทย่อยตามลักษณะหรือหน้าที่ทางธุรกิจของกิจการเพื่อแสดงข้อมูลในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ องค์ประกอบต่าง ๆ อธิบายได้ดังนี้

สินทรัพย์ (Assets)

สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตของสินทรัพย์ หมายถึง ศักยภาพของสินทรัพย์ในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดแก่กิจการทั้งทางตรงและทางอ้อม ศักยภาพดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของการเพิ่มประโยชน์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมดำเนินงาน หรืออาจอยู่ในรูปของความสามารถในการเปลี่ยนเป็นเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด หรือความสามารถในการลดกระแสเงินสดจ่าย เช่น กระบวนการผลิตใหม่ที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต

หนี้สิน (Liabilities)

หนี้สิน หมายถึง ภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ซึ่งเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตโดยการชำระภาระผูกพันนั้นคาดว่าจะส่งผลให้กิจการสูญเสียทรัพยากรที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ลักษณะสำคัญของหนี้สินคือ ต้องเป็นภาระผูกพันในปัจจุบันของกิจการ ภาระผูกพัน หมายถึง หน้าที่หรือความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติตามวิธีใดวิธีหนึ่ง ภาระผูกพันอาจมีผลบังคับตามกฎหมายเนื่องจากเป็นสัญญาผูกมัดหรือเป็นข้อบังคับตามกฎหมาย ตัวอย่างเช่น จำนวนเงินค้างจ่ายค่าสินค้าหรือบริการที่กิจการได้รับ อย่างไรก็ตาม ภาระผูกพันอาจเกิดจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการจากประเพณีการค้า หรือจากความต้องการที่จะรักษาความสัมพันธ์เชิงธุรกิจหรือต้องการปฏิบัติตามลักษณะที่เป็นธรรม ตัวอย่างเช่น หากกิจการมีนโยบายที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของสินค้าแม้ไม่อยู่ในระยะเวลาประกัน กิจการต้องบันทึกจำนวนเงินที่คาดว่าจะต้องจ่ายเพื่อการแก้ไขข้อบกพร่องของสินค้าที่ขายไปเป็นหนี้สิน

ส่วนของผู้ถือหุ้น (Equity)

ส่วนของผู้ถือหุ้น หมายถึง ส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์ของกิจการหลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว การนำเสนอส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงินต้องจำแนกเป็นประเภทย่อย เช่น กิจการที่เป็นบริษัทจะจำแนกส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นเงินทุนที่ได้จากผู้ถือหุ้น กำไรสะสม สำรองที่จัดสรรจากกำไรสะสม กิจการที่เป็นห้างหุ้นส่วนจะจำแนกส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นเงินทุนที่ได้จากผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนและส่วนแบ่งกำไรของผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคน เนื่องจากส่วนของผู้ถือหุ้นถือเป็นส่วนได้เสียคงเหลือในสินทรัพย์หลังจากหักหนี้สินทั้งสิ้นออกแล้ว มูลค่าของส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมดที่แสดงในงบแสดงฐานะการเงินจึงขึ้นอยู่กับ การวัดมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สิน การแสดงส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงินจะแตกต่างกันในแต่ละรูปแบบของธุรกิจ ดังนี้

1. กิจการเจ้าของคนเดียว

ยอดคงเหลือในบัญชีทุน ณ วันที่ที่ปรากฏในงบแสดงฐานะการเงิน เป็นผลสะสมของเงินทุนที่เจ้าของนำมาลงทุน โดยบวกด้วยกำไรสุทธิหรือหักด้วยขาดทุนสุทธิจากการดำเนินธุรกิจ และหักด้วยจำนวนที่เจ้าของนำสินทรัพย์ของกิจการไปใช้ส่วนตัว ดังนี้

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุน-คุณพารวย	1,000,000	บาท
<u>บวก/(หัก) กำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ)</u>	240,000	บาท
<u>หัก ถอนใช้ส่วนตัว</u>	(200,000)	บาท
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>1,040,000</u>	บาท

2. หักหุ้นส่วน

ยอดคงเหลือในบัญชีทุนได้มาจากเงินทุนที่หุ้นส่วนแต่ละคนนำมาลงทุนบวกด้วยส่วนแบ่งกำไรหรือหักด้วยส่วนแบ่งขาดทุนที่หุ้นส่วนแต่ละคนมีสิทธิที่จะได้ และหักด้วยเงินทุนที่หุ้นส่วนแต่ละคนถอนไปใช้ส่วนตัว ดังนี้

ส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน

ทุน-คุณพาน	1,000,000	บาท
ทุน-คุณแพร	1,000,000	บาท
<u>บวก/(หัก) ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) -คุณพาน</u>	250,000	บาท
<u>บวก/(หัก) ส่วนแบ่งกำไร (ขาดทุน) -คุณแพร</u>	250,000	บาท
รวมส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วน	<u>2,500,000</u>	บาท

3. บริษัทจำกัด

ส่วนของผู้ถือหุ้นในรูปแบบของผู้ถือหุ้น เรียกว่า ส่วนของผู้ถือหุ้น ดังนี้

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุนเรือนหุ้น	1,000,000	บาท
ส่วนเกิน (ส่วนต่ำ) กว่ามูลค่าหุ้น	100,000	บาท
<u>บวก (หัก) กำไรสะสม</u>	300,000	บาท
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	<u>1,400,000</u>	บาท

รายได้ (Income)

รายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปแบบกระแสเข้าหรือการเพิ่มค่าของสินทรัพย์ หรือการลดลงของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ไม่รวมถึงเงินทุนที่ได้รับจากผู้มีส่วนร่วมในส่วนของผู้ถือหุ้น

รายได้ที่จะถือว่าเป็นของงวดบัญชีปัจจุบัน ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น เมื่อมีการขายสินค้าและทำการส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าแล้วให้ถือว่าเป็นรายได้ทั้งหมด ถึงแม้ว่าจะได้รับเงินค่าสินค้าเพียงบางส่วนและมีอีกส่วนหนึ่งที่ยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ก็อยู่ก็ตาม ในการบันทึกบัญชีเพื่อรับรู้ว่าการเกิดรายได้

ที่ควรบันทึกหรือไม่ ให้ยึดหลักที่ว่า กิจการได้โอนความเสี่ยงที่เป็นสาระสำคัญไปหรือยัง หากได้โอนแล้ว ถือว่ารายได้เกิดขึ้นได้ทันที รายได้ของกิจการอาจแยกออกเป็นรายได้และรายได้อื่น รายได้ หมายถึง รายได้ที่เกิดขึ้นจากการขายสินค้าหรือให้บริการอันเป็นรายได้หลักของกิจการ เช่น รายได้ค่าบริการ รายได้ค่าขาย ฯลฯ รายการนี้อาจแสดงรายละเอียดประกอบโดยแสดงยอดขายหักด้วยสินค้ารับคืนและส่วนลด และหักด้วยส่วนลดเงินสด แสดงเป็นยอดขายสุทธิ และรายได้อื่น ๆ หมายถึง รายได้อันมิได้เกิดจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ แต่มีผลต่อกิจการ เช่น ดอกเบี้ยรับ เงินปันผลรับ ค่าเช่ารับ รายได้จากการให้ใช้สิทธิ และรายได้จากการบริการอื่น

ค่าใช้จ่าย (Expenses)

ค่าใช้จ่าย หมายถึง การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาบัญชีในรูปกระแสออก หรือการลดค่าของสินทรัพย์ หรือการเพิ่มขึ้นของหนี้สิน อันส่งผลให้ส่วนของผู้เจ้าของลดลง ทั้งนี้ไม่รวมถึงการแบ่งปันให้กับผู้มีส่วนร่วมในส่วนของเจ้าของ ค่าใช้จ่ายอาจแบ่งเป็นประเภทตามหน้าที่ของค่าใช้จ่าย ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนขาย ค่าใช้จ่ายในการขาย ค่าใช้จ่ายในการบริหาร ต้นทุนทางการเงิน และภาษีเงินได้

ต้นทุนขาย หรือ ต้นทุนสินค้าที่ขาย หมายถึง ต้นทุนของสินค้าที่ขายได้ในรอบระยะเวลาบัญชี ในกิจการซื้อสินค้าเพื่อขายหรือในกิจการผลิตสินค้าเพื่อขาย ส่วนต้นทุนบริการเป็นต้นทุนของบริการที่ให้ ในกิจการให้บริการในรอบระยะเวลาบัญชี ค่าใช้จ่ายในการขาย หมายถึง ต้นทุนของกิจกรรมการกระจายสินค้าไปยังลูกค้า ค่าใช้จ่ายในการบริหาร หมายถึง ต้นทุนของกิจกรรมการบริหาร ค่าใช้จ่ายในการขาย และค่าใช้จ่ายในการบริหารอาจนำเสนอรวมกัน เรียกว่า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

กิจการอาจแสดงรายได้และค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จได้ในหลายลักษณะเพื่อเป็นการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น การแยกรายได้หรือค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมตามปกติกับที่มีได้เกิดจากการดำเนินกิจกรรมตามปกติออกจากกัน เป็นวิธีปฏิบัติโดยทั่วไป ด้วยเหตุผลว่า แหล่งที่มาของรายการเกี่ยวข้องกับการประเมินความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดในอนาคต ตัวอย่างของกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมหลัก เช่น การจำหน่ายเงินลงทุนระยะยาวมักไม่เกิดขึ้นเป็นประจำ การแยกรายได้หรือค่าใช้จ่ายออกจากกันตามเกณฑ์นี้ให้พิจารณาถึงลักษณะและการดำเนินงานของกิจการเป็นหลัก รายการที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมตามปกติของกิจการหนึ่ง อาจเป็นรายการที่ไม่ปกติของอีกกิจการหนึ่ง

การรับรู้รายการขององค์ประกอบของงบการเงิน (Recognition of the Elements of Financial Statements)

การรับรู้รายการ หมายถึง การรวมรายการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงบแสดงฐานะการเงินหรืองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ หากรายการนั้นเป็นไปตามคำนิยามขององค์ประกอบและเข้าเกณฑ์การรับรู้รายการ เมื่อเข้าเงื่อนไข 2 ข้อดังต่อไปนี้ ประการแรก มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับหรือสูญเสียประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากรายการดังกล่าว การใช้แนวคิดของความเป็นไปได้อ้างอิงถึงระดับความแน่นอนที่กิจการจะได้รับหรือสูญเสียประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตของรายการ แนวคิดนี้เหมาะที่จะใช้ประเมิน

ความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมที่กิจการดำเนินงานอยู่ การประเมินระดับความไม่แน่นอนของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตทำได้โดยอาศัยหลักฐานที่มีอยู่ในขณะจัดทำงบการเงิน เช่น หากมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ลูกหนี้จะชำระหนี้ก็ถือเป็นการสมเหตุสมผลที่กิจการจะรับรู้ลูกหนี้เป็นสินทรัพย์หากไม่มีหลักฐานเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ลูกหนี้มีจำนวนมากรายโอกาสที่ลูกหนี้บางรายจะผิดนัดชำระหนี้จึงมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ ดังนั้น กิจการต้องรับรู้ลูกหนี้ที่คาดว่าจะผิดนัดเป็นค่าใช้จ่ายเนื่องจากกิจการคาดว่าประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากลูกหนี้นั้นจะลดลง

ประการที่สอง รายการดังกล่าวมีราคาทุนหรือมูลค่าที่สามารถวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ ความเชื่อถือได้ของการวัดมูลค่าก็คือ ราคาทุนหรือมูลค่านั้นได้มาจากการประมาณ การประมาณที่สมเหตุสมผลเป็นส่วนสำคัญในการจัดทำงบการเงินและไม่ทำให้งบการเงินขาดความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม กิจการต้องไม่รับรู้รายการในงบแสดงฐานะการเงินหรืองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ หากกิจการไม่สามารถประมาณมูลค่าของรายการนั้นได้อย่างสมเหตุสมผล ตัวอย่างเช่น ค่าเสียหายที่คาดว่าจะได้รับจากการฟ้องร้องอาจเป็นไปตามคำนิยามของสินทรัพย์และรายได้ พร้อมทั้งเข้าเงื่อนไขของเกณฑ์การรับรู้รายการในเรื่องความน่าจะเป็น หากกิจการไม่สามารถประมาณค่าเสียหายจากการฟ้องร้องได้อย่างน่าเชื่อถือ กิจการต้องไม่รับรู้รายการนั้นเป็นสินทรัพย์หรือรายได้ แต่ต้องเปิดเผยกรณีฟ้องร้องที่เกิดขึ้นในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือคำอธิบายเพิ่มเติม

การวัดมูลค่าขององค์ประกอบของงบการเงิน (Measurement of the Elements of Financial Statements)

การวัดมูลค่า หมายถึง กระบวนการกำหนดจำนวนที่เป็นตัวเงินเพื่อรับรู้องค์ประกอบของงบการเงินในงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ เกณฑ์การวัดมูลค่าขององค์ประกอบของงบการเงินได้แก่

1. ราคาทุนเดิม (Historical Cost) หมายถึง การบันทึกสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่จ่าย หรือด้วยมูลค่ายุติธรรมของสิ่งที่นำไปแลกสินทรัพย์ ณ เวลาที่ได้มาซึ่งสินทรัพย์นั้น และการบันทึกหนี้สินด้วยจำนวนเงินที่ได้รับจากการก่อภาระผูกพันหรือด้วยจำนวนเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่คาดว่าจะต้องจ่ายเพื่อชำระหนี้สินที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติของกิจการ เช่น ภาษีเงินได้
2. ราคาทุนปัจจุบัน (Current Cost) หมายถึง การแสดงสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่ต้องจ่ายในขณะนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งสินทรัพย์ชนิดเดียวกัน หรือสินทรัพย์ที่เท่าเทียมกัน และการแสดงหนี้สินด้วยจำนวนเงินสด หรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่ต้องใช้ชำระภาระผูกพันในขณะนั้น โดยไม่ต้องคิดลด
3. มูลค่าสุทธิที่จะได้รับ (Net Realizable Value (Settlement)) หมายถึง การแสดงสินทรัพย์ด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่จะได้มาในขณะนั้น หากกิจการขายสินทรัพย์โดยเป็นไปตามขั้นตอนปกติในการจำหน่ายสินทรัพย์ และการแสดงหนี้สินด้วยมูลค่าที่จะต้องจ่ายคืน หรือด้วยจำนวนเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสดที่คาดว่าจะต้องจ่าย เพื่อชำระหนี้สินที่เกิดจากการดำเนินงานตามปกติโดยไม่ต้องคิดลด

4. มูลค่าปัจจุบัน (Present Value (Discounted)) หมายถึง การแสดงสินทรัพย์ด้วยมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับสุทธิในอนาคต ซึ่งคาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์นั้นในการดำเนินงานตามปกติของกิจการ และการแสดงหนี้สินด้วยมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายสุทธิ ซึ่งคาดว่าจะต้องจ่ายชำระหนี้สินนั้นในการดำเนินงานตามปกติของกิจการ

เกณฑ์การวัดมูลค่าที่กิจการส่วนใหญ่ใช้ในการจัดทำงบการเงิน คือ ราคาทุนเดิม โดยใช้ร่วมกับเกณฑ์อื่น ๆ เช่น ลิขสิทธิ์แสดงด้วยราคาทุน หรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่าหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดแสดงด้วยราคาตลาด และหนี้สินเงินบำนาญแสดงด้วยมูลค่าปัจจุบัน นอกจากนั้น กิจการบางแห่งใช้เกณฑ์ราคาทุนปัจจุบันแทนเกณฑ์ราคาทุนเดิม เนื่องจากราคาทุนเดิมไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระดับราคาของสินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงินได้

การวัดมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินด้วยมูลค่ายุติธรรม (ราคาตลาด) ณ วันที่วัดมูลค่า มูลค่ายุติธรรมเป็นราคาที่จะได้รับการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า มูลค่ายุติธรรมเป็นการวัดมูลค่าที่อ้างอิงตลาด มิใช่การวัดมูลค่าที่เป็นการเฉพาะของกิจการใดกิจการหนึ่ง สำหรับสินทรัพย์และหนี้สินบางอย่าง อาจจะมีรายการในตลาดที่สังเกตได้หรือมีข้อมูลอยู่ในตลาด ในขณะที่สินทรัพย์และหนี้สินอื่นอาจไม่มีรายการในตลาดที่สามารถสังเกตได้หรือไม่มีข้อมูลในตลาดที่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ของการวัดมูลค่ายุติธรรมในทั้งสองกรณีมีลักษณะที่เหมือนกัน คือ เพื่อประมาณการราคาสำหรับรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติ ในการขายสินทรัพย์หรือการโอนหนี้สินที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า ภายใต้สภาพปัจจุบันของตลาด (ราคาขายหรือโอนออก (Exit price) ณ วันที่วัดมูลค่า จากมุมมองของผู้ร่วมตลาดซึ่งถือสินทรัพย์หรือผู้ที่มีภาระหนี้สิน)

ช่วงเวลาที่มีการวัดมูลค่า

การแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน จะแสดงข้อมูล ณ จุดของเวลาใด ๆ ดังนั้น ประเด็นเรื่องการวัดมูลค่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเฉพาะการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการ ส่วนงบกำไรขาดทุน การแสดงรายการจะแสดงในลักษณะคร่อมยาวทั้งรอบระยะเวลา เป็นการรวมยอดรายการทั้งหมดที่เกิดขึ้นในฐานันันักวิเคราะห์จะต้องดูว่านโยบาย หรือแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้รายการเป็นอย่างไร ตามปกติรายการทางบัญชีจะมีการวัดมูลค่าอยู่ 2 ช่วงเวลา คือ

1. การวัดมูลค่า ณ วันที่เกิดรายการ คือ การวัดมูลค่ารายการทางบัญชี ณ วันที่มีการแลกเปลี่ยน หรือวันที่เกิดรายการค่านั้น ๆ มาตรฐานการบัญชีส่วนใหญ่ให้ใช้ราคาทุนเดิมเป็นเกณฑ์ในการวัดมูลค่าเพราะถือว่าเป็นมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่เกิดรายการค่านั้น ๆ

2. การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการ ผู้จัดทำงบการเงินต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีในเรื่องนั้น ๆ ว่าให้วัดมูลค่ารายการนั้น ๆ อย่างไร เช่น การวัดมูลค่าที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ ตามมาตรฐานการบัญชี การวัดมูลค่าเริ่มแรกให้วัดด้วยราคาทุนเดิม ส่วนการวัดมูลค่าในภายหลังบริษัทสามารถเลือกใช้การวัดมูลค่าด้วยวิธีราคาทุนเดิม (Cost model) หรือวิธีการตีราคาใหม่ (Revaluation model)

4. ตัวอย่างงบการเงิน

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอต่อ ผู้ถือหุ้นของบริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน)

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (“กลุ่มบริษัท”) ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวม และงบกระแสเงินสดรวม สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้ แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566 ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของบริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในวรรค ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน ในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากกลุ่มบริษัทตาม ประมวลจริยบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี รวมถึงมาตรฐานเรื่องความเป็นอิสระ ที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชี (ประมวลจริยบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงิน และข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจริยบรรณอื่น ๆ ตามประมวลจริยบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบคือเรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของข้าพเจ้าในการตรวจสอบงบการเงินสำหรับงวดปัจจุบัน ข้าพเจ้าได้นำเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาในบริบทของการตรวจสอบงบการเงินโดยรวมและการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า ทั้งนี้ข้าพเจ้าไม่ได้แสดงความเห็นแยกต่างหากสำหรับเรื่องเหล่านี้

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบที่ได้กล่าวไว้ในวรรค ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน ในรายงานของข้าพเจ้า ซึ่งได้รวมความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ด้วย

การปฏิบัติงานของข้าพเจ้าได้รวมวิธีการตรวจสอบที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองต่อการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงิน ผลของวิธีการตรวจสอบของข้าพเจ้าซึ่งได้รวมวิธีการตรวจสอบสำหรับเรื่องเหล่านี้ด้วย ได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินโดยรวม

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ พร้อมวิธีการตรวจสอบสำหรับแต่ละเรื่องมีดังต่อไปนี้

การรับรู้รายได้จากการขาย

เนื่องจากรายได้จากการขายที่กลุ่มบริษัทรับรู้ในแต่ละงวดมีจำนวนเงินที่มีสาระสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้รวม

รวมถึงลักษณะการประกอบธุรกิจค้าปลีกของกลุ่มบริษัทที่มีสาขาจำนวนมาก ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงพิจารณาเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบในระยะเวลาในการรับรู้รายได้จากการขาย โดยนโยบายการบัญชีเรื่องการรับรู้รายได้จากการขายได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวม ข้อ 4.1

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบการรับรู้รายได้จากการขายของกลุ่มบริษัท ซึ่งรวมถึง

- ประเมินและทดสอบการควบคุมทั่วไปของระบบสารสนเทศและระบบการควบคุมภายในของกลุ่มบริษัทที่เกี่ยวข้องกับวงจรรายได้จากการขาย
- สุ่มตัวอย่างเอกสารประกอบรายการขายเพื่อตรวจสอบการรับรู้รายได้จากการขายว่าสอดคล้องกับนโยบายการรับรู้รายได้ของกลุ่มบริษัท และสุ่มตรวจสอบเอกสารประกอบรายการขายที่เกิดขึ้นในระหว่างปีและช่วงใกล้เคียงรอบระยะเวลาบัญชี
- วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลบัญชีรายได้จากการขายแบบแยกย่อยสำหรับรายการขายตลอดรอบระยะเวลาบัญชี

ค่าเผื่อการลดลงของมูลค่าสินค้าคงเหลือ

ในการประมาณค่าเผื่อการลดลงของมูลค่าสินค้าคงเหลือตามที่เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมข้อ 5 และข้อ 9 จำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจที่สำคัญของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประมาณการค่าเผื่อการลดลงของมูลค่าสินค้าคงเหลืออันเนื่องมาจากการสูญหาย เสื่อมสภาพ หรือล้าสมัย

ข้าพเจ้าได้ประเมินการพิจารณาค่าเผื่อการลดลงของมูลค่าสินค้าคงเหลือ โดยทำการตรวจสอบซึ่งรวมถึง

- ทำความเข้าใจและประเมินวิธีการและสมมติฐานที่ฝ่ายบริหารใช้ในการพิจารณาค่าเผื่อการลดลงของมูลค่าสินค้าคงเหลือ รวมถึงสอบทานความสม่าเสมอของการใช้เกณฑ์ดังกล่าว
- วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลระยะเวลาการถือครองและการเคลื่อนไหวของสินค้าคงเหลือเพื่อระบุถึงกลุ่มสินค้าที่มีข้อบ่งชี้ว่ามีการหมุนเวียนของสินค้าที่ช้ากว่าปกติ
- วิเคราะห์เปรียบเทียบในรายละเอียดสำหรับรายการขายภายหลังวันที่ในงบการเงินเปรียบเทียบกับราคาทุนของสินค้าคงเหลือแต่ละกลุ่มสินค้า และสุ่มตรวจสอบกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ซึ่งรวมถึงข้อมูลที่รวมอยู่ในรายงานประจำปีของกลุ่มบริษัท (แต่ไม่รวมถึงงบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดงอยู่ในรายงานนั้น) ซึ่งคาดว่าจะถูกจัดเตรียมให้กับข้าพเจ้าภายหลังวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่นและข้าพเจ้าไม่ได้ให้ข้อสรุปในลักษณะการให้ความเชื่อมั่นในรูปแบบใด ๆ ต่อข้อมูลอื่นนั้น

ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงินคือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นนั้นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับงบการเงินหรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของข้าพเจ้าหรือไม่ หรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นแสดงขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านรายงานประจำปีของกลุ่มบริษัทตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว และหากสรุปได้ว่าการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้าพเจ้าจะสื่อสารเรื่องดังกล่าวให้ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลทราบเพื่อให้มีการดำเนินการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

ความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต่องบการเงิน

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนอของงบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงิน ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของกลุ่มบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่อง การเปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องในกรณีที่มีเรื่องดังกล่าว และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินงานต่อเนื่องเว้นแต่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะเลิกกลุ่มบริษัทหรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องอีกต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลมีหน้าที่ในการกำกับดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินของกลุ่มบริษัท

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อการคำนวณอย่างสมเหตุสมผลได้ว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากการใช้งบการเงินเหล่านี้